

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,
д.держ.упр., проф.
_____ **Ігор ПРИХОДЬКО**
« ____ » _____ **2023 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: Облік і контроль виробничої собівартості продукції на
підприємстві: стан та вдосконалення

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Єлизавета БОНДАРЕНКО

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

Олександр ТКАЧЕНКО

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202__р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Бондаренко Єлизавети Володимирівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Облік і контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві: стан та вдосконалення.

Науковий керівник: Ткаченко Олександр Сергійович, кандидат економічних наук

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «30» листопада 2022 року № 3412

2. Термін подання здобувачем роботи: 14.02.2023 року

3. Вихідні дані до роботи: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт та послуг) сільськогосподарських підприємств, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 16 «Витрати», річні звіти ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» та дані фінансового обліку.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). Теоретико-методичні засади обліково-контрольного забезпечення виробничої собівартості продукції на підприємстві. Сучасний стан обліку виробничої собівартості продукції та шляхи його удосконалення на підприємстві. Контроль виробничої собівартості продукції та напрями його вдосконалення на підприємстві.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Види виробничої собівартості. Види собівартості залежно від ступеню готовності продукції. Методи калькулювання виробничої собівартості продукції. Етапи позамовного методу калькулювання виробничої собівартості продукції. Схема методів АВС. Організаційна структура ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Взаємозв'язок обліку витрат і калькулювання виробничої собівартості продукції в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Модель обліку виробничої собівартості в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Графік облікового процесу виробничої собівартості ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Методика управлінського обліку виробничої собівартості продукції для ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Субрахунки до рахунку 23 «Виробництво». Система внутрішнього контролю ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Основні етапи здійснення контролю витрат в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Таблиця вибіркового контролю для перевірки правильності калькуляції виробничої собівартості продукції при проведенні внутрішнього контролю.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 19.04.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-методичні засади обліково-контрольного забезпечення виробничої собівартості продукції на підприємстві	Травень - червень 2022 р.	Виконано
2	Сучасний стан обліку виробничої собівартості продукції та шляхи його удосконалення на підприємстві	Липень - вересень 2022 р.	Виконано
3	Контроль виробничої собівартості продукції та напрями його вдосконалення на підприємстві	Жовтень - грудень 2022 р.	Виконано
4	Вступ. Висновки та пропозиції	Січень 2023 р.	Виконано
5	Оформлення дипломної роботи	Лютий 2023 р.	Виконано

Здобувачка _____
(підпис)

Єлизавета БОНДАРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Олександр ТКАЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1. Собівартість продукції: економічна сутність та її види	9
1.2. Методичні аспекти обліку витрат як інформаційної бази для контролю виробничої собівартості продукції	13
1.3. Законодавче регулювання обліку і контроль виробничої собівартості продукції	21
Висновки до першого розділу	24
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	25
2.1. Фінансово-економічні характеристики підприємства	25
2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	30
2.3. Сучасний стан бухгалтерського обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві	33
2.4. Шляхи вдосконалення обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві	40
Висновки до другого розділу	49
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	51
3.1. Контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві	51
3.2. Напрями вдосконалення контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві	56
Висновки до третього розділу	60
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	71

РЕФЕРАТ

Тема: **«Облік і контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві: стан та вдосконалення»**

Кваліфікаційна робота містить: 71 с., 14 рис., 8 табл., 4 додатки, 58 літературних джерела.

Об'єктом дослідження є процес ведення бухгалтерського обліку і контролю виробничої собівартості, які є чинниками господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність організаційних, теоретичних, методологічних, і практичних питань з обліку і контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві

Мета роботи полягає у дослідженні теоретичних та методологічних засад обліку і контролю виробничої собівартості, адаптація їх у практику діяльності досліджуваного підприємства та розробка рекомендацій щодо їх удосконалення.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи наукового пізнання: загальнонаукові (аналіз, синтез, аналогія, дедукція, порівняння, угруповання, узагальнення, системний підхід), економіко-статистичні методи збору та обробки інформації та спеціальні облікові методи (оцінка, калькуляція, рахунки, подвійний запис) та інші.

Розкрито економічну сутність собівартості та її види. Досліджено методичні аспекти обліку витрат як інформаційної бази для контролю виробничої собівартості продукції. Вивчено законодавче регулювання обліку і контроль виробничої собівартості продукції. Проведено фінансово-економічну характеристику підприємства. Відображено сучасний стан бухгалтерського обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві. Окреслено шляхи вдосконалення обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві. Досліджено контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві. Визначено напрями вдосконалення контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Виробництво, виробнича собівартість, витрати, калькулювання, облік, контроль, перевірка, продукція, субрахунок.

KEYWORDS

Production, production cost, costs, calculation, accounting, control, inspection, production, subaccount.

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки головним завданням підприємства є підвищення ефективності виробництва, що сприяє отриманню більшого прибутку. У цих умовах виробнича собівартість продукції є одна з основних характеристик виробничо-господарської роботи підприємства. Обчислення цього показника необхідне оцінки виконання плану та його динаміки; визначення рентабельності виробництва та окремих видів продукції; виявлення резервів зниження виробничої собівартості продукції; обчислення у масштабах країни; розрахунку економічної ефективності впровадження нової техніки, технології, організаційно-технічних заходів; обґрунтування рішень про виробництво нових видів продукції та зняття з виробництва застарілих.

Вирішення різних завдань пов'язаних з обробкою, заощадженням і застосуванням даних про компанію для організації набуває великого значення. Таких проблем, як: інформативне надання процесу прийняття рішень; надання основи з метою ціноутворення; контроль фінансової продуктивності роботи компанії; отримання інформації про результати роботи; обчислення вартісної оцінки з метою для статей балансу та інші.

У вітчизняній практиці облік витрат за виробництво і калькулювання собівартості продукції є складовою загальної єдиної системи бухгалтерського обліку. Нині, за умов ринкової економіки, обліку виробничої собівартості приділяють велику увагу як великих підприємствах, а й у малих. Це є наслідком ускладнення виробничих процесів. Можна дійти невтішного висновку у тому, що облік витрат за виробництво і калькулювання собівартості є одна із важливих ділянок роботи бухгалтерії.

Наукові дослідження різних аспектів обліку і контролю виробничої собівартості відбито у наукових працях: Андрійчук В.Г., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Назаренко Т. П., Олійник О.В., Сук П.Л., Цал-Цалко Ю.С., Чернецька О. В. та інші.

Мета і завдання дослідження. Виходячи з проблеми, мета випускної кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних та методологічних засад обліку і контролю виробничої собівартості, адаптація їх у практику діяльності досліджуваного підприємства та розробка рекомендацій щодо їх удосконалення. З урахуванням поставленої мети у кваліфікаційній роботі було встановлено такі завдання:

- розкрити економічну сутність собівартості та її види;
- дослідити методичні аспекти обліку витрат як інформаційної бази для контролю виробничої собівартості продукції;
- вивчити законодавче регулювання обліку і контроль виробничої собівартості продукції;
- провести фінансово-економічну характеристику підприємства;
- відобразити сучасний стан бухгалтерського обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві;
- окреслити шляхи вдосконалення обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві;
- дослідити контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві;
- визначити напрями вдосконалення контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес ведення бухгалтерського обліку і контролю виробничої собівартості, які є чинниками господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність організаційних, теоретичних, методологічних, і практичних питань з обліку і контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи наукового пізнання: загальнонаукові (аналіз, синтез, аналогія, дедукція, порівняння, угруповання, узагальнення, системний підхід), економіко-статистичні методи збору та обробки інформації та спеціальні

облікові методи (оцінка, калькуляція, рахунки, подвійний запис) та інші.

Методологічною основою дослідження є Укази Президента України, Закони України та інші законодавчі нормативні акти, що регулюють облікове забезпечення та контроль виробничої собівартості продукції та її калькулювання; література в галузі бухгалтерського обліку, бухгалтерської звітності, контролю і аналізу собівартості продукції, праці вітчизняних та зарубіжних авторів з проблеми, що вивчається.

Наукова новизна одержаних результатів В процесі дослідження одержано наступні результати:

удосконалено:

- синтетичний рахунок 231 «Рослинництво», який на відміну від існуючого відрізняється відкриттям субрахунків другого порядку: 2311 «Технічні»; 2312 «Зернові»; 2313 «Зернобобові».

- обліку виробничої собівартості шляхом переходу на автоматизовану облік програми «1С: Бухгалтерія 8.3», оскільки дана версія забезпечує можливість ведення обліку декількох організацій в єдиній інформаційній базі;

набули подальшого розвитку:

- розробка та впровадження ефективної методики управлінського обліку виробничої собівартості продукції;

- запропонований документ «Таблиця вибіркового контролю для перевірки правильності калькуляції виробничої собівартості продукції при проведенні внутрішнього контролю», який направлений на спрощення проведення ретельного контролю за калькулюванням виробничої собівартості продукції.

Апробація результатів роботи. Деякі аспекти класифікації витрат за економічними елементами які включаються в собівартість продукції обговорювалися на XIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (27-28 жовтня 2022 р.).

Практичне значення одержаних результатів. Теоретична значимість

випускної кваліфікаційної роботи полягає у вивченні наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі економічних аспектів, пов'язаних з обліково-контрольним забезпеченням виробничої собівартості продукції. Практична значущість випускної кваліфікаційної роботи полягає у розробці заходів щодо формування оптимального для сільськогосподарського підприємства обліково-контрольного забезпечення виробничої собівартості продукції, що зможе стати основою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію виробничої собівартості продукції рослинництва.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Собівартість продукції: економічна сутність та її види

Формування та результативне визначення собівартості продукції є важливим аспектом функціонування підприємств, господарств, товариств. Така діяльність набуває все зростаючу значимість і необхідність. Собівартість використовують здебільшого для визначення ефективності як заходів для вдосконалення техніки і технології, організації виробництва і праці, освоєнню нових виробів або розширенню обсягів випуску традиційної продукції, так і при розв'язанні значимих, глобальних питань організації та розміщення нових або реконструкції і модернізації діючих суб'єктів господарювання.

На процес виробництва та реалізації будь-якої продукції завжди витрачаються певні ресурси, виражені у тому натуральному еквіваленті. Такими ресурсами є трудові, матеріальні та інформаційні. Для того, щоб оцінити рівень результативності діяльності підприємства, слід провести ретельну оцінку всіх цих витрат на них безпосередньому вартісному приховуванні, тобто. проаналізувати витрати, які у майбутньому і становитимуть основу собівартості продукції. Отже, можна дати визначення собівартості.

У науковій літературі та публікаціях зустрічається багато визначень поняття «собівартість». Різні автори та фахівці розкривають його з різними відтінками. У бухгалтерському обліку поняття «собівартість» зараз найбільш широко використовується в теорії бухгалтерського обліку як науці.

Видатний науковець-обліковець Бутинець Франц Францович у підручнику для здобувачів освіти спеціальності 7.050.106 «Облік і аудит» разом із колективом авторів визначають, що: «собівартість продукції (робіт,

послуг) – це грошове вираження витрат підприємства, пов'язане з виробництвом та збутом продукції, виконанням робіт, наданням послуг» [10].

Інший видатний український вчений-економіст Цал-Цалко Юзеф Сигізмундович в підручнику «Витрати підприємства» дає наступне визначення, яке передбачає, що: «собівартість – це виражені в грошовій формі затрати на витрачені засоби виробництва, оплату праці і соціальні заходи» [55].

Автори навчального посібника «Економічний аналіз» М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін. за редакцією академіка АНУ, проф. М.Г. Чумаченка справедливо відмічають, що: «собівартість продукції – основний якісний показник роботи підприємства. Її рівень відбиває досягнення та недоліки роботи як підприємства в цілому, так і кожного структурного підрозділу. Систематичне зниження собівартості продукції має важливе народногосподарське значення, бо дає змогу за стабільних ринкових цін збільшувати прибуток на кожную гривню витрат, підвищує конкурентоспроможність продукції» [20].

Більш детальний аналіз тлумачення терміну «собівартість» у працях провідних науковців з бухгалтерського обліку та економічної теорії представлено в таблиці 1.1.

В НП(С)БО 16 визначено, що: «Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) належать:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі

витрати» [37].

Визначення сутності поняття собівартості різними вченими

Автор (ри)	Визначення
Андрійчук В.Г. [2]	«Собівартість один із найважливіших показників господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки показує, у що саме обходиться господарству виробництво відповідного виду продукції і наскільки економічно вигідним воно є в конкретних природно-економічних умовах господарювання».
Бочан І.О. [7]	«Собівартість формується безпосередньо на підприємстві і відображає індивідуальні витрати та умови виробництва, конкретні результати господарювання даного виробничого підприємства».
Манілич М.І., Миرونюк, О.В. [27]	«Собівартість відшкодовує витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції для здійснення процесу відтворення і виражає при цьому складну систему економічних зв'язків і залежностей, що мають місце в процесі виробництва і обігу товару кожного суб'єкта господарювання».
Мацибора В.І. [28]	«Собівартість як економічна категорія є частиною вартості товару і включає всі витрати аграрних підприємств у грошовій формі, які необхідні для здійснення простого відтворення».
Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. [40]	«Собівартість продукції – центральний об'єкт управління і якісний показник, який характеризує ефективність діяльності підприємства».
Міценко Н.Г., Мизгала С.В. [33]	«Собівартість продукції – це грошовий еквівалент, сплачений за товари та послуги, які повинні принести поточні чи майбутні вигоди для організації».
Пархоменко В.М. [41]	«Собівартість продукції (робіт, послуг) – це вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виробничої продукції (виконання робіт, надання послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю, трудових і фінансових ресурсів, а також витрат на виробництво і збут готової продукції, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки й платежі».
Скрипник М. [50]	«Собівартість продукції – це важлива економічна категорія, яка відображає рівень понесених поточних затрат на виробництво та реалізацію продукції, виражених в грошовому вимірнику».
Степаненко С.В. [19]	«Собівартість – це один з основних показників роботи підприємства, що використовують для визначення потреби в обігових коштах, планування прибутку, визначення економічної ефективності окремих організаційно-технічних заходів і виробництва загалом, для внутрішньозаводського планування; а також для формування цін».

Ми погоджуємося із Бондаренко Н.М. і Устименко А.К., які узагальнили «класифікацію собівартості продукції, яка об'єднує у собі концептуальніші для потреб управління собівартістю ознаки та її види, а

тому дозволяє вчасно прийняти ефективне управлінське рішення» (рис. 1.1) [6].

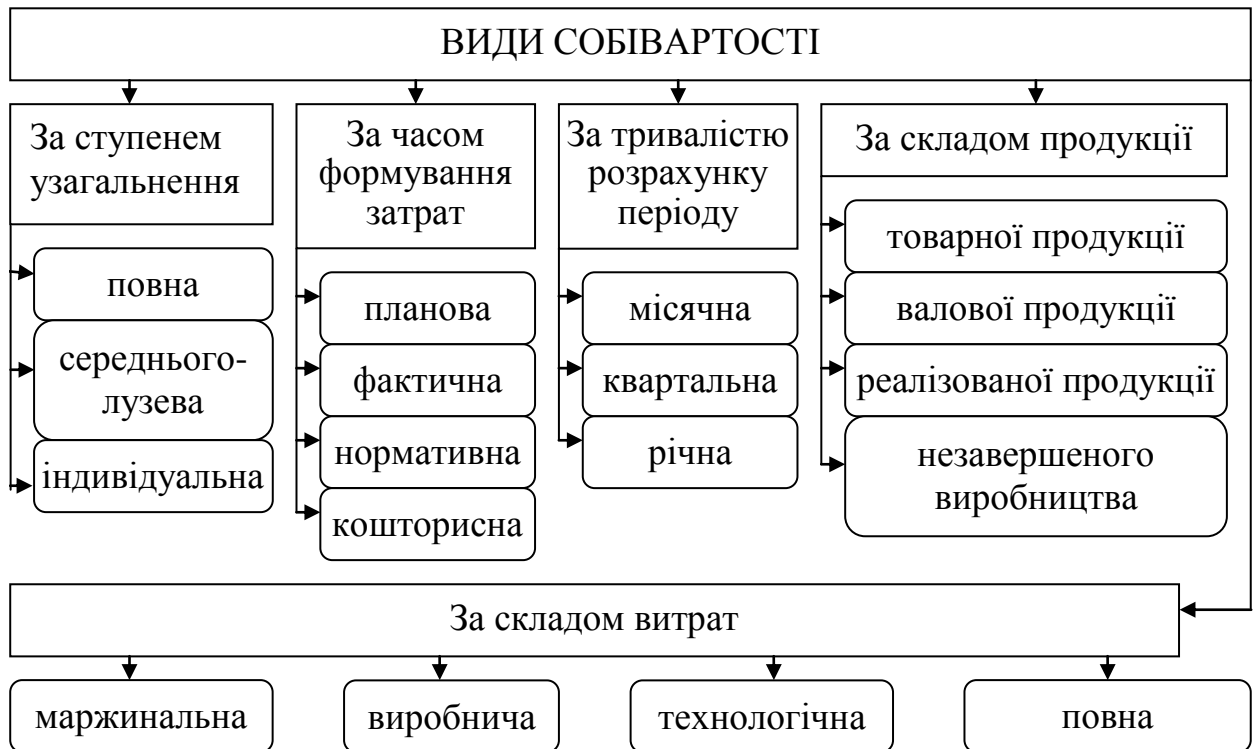

Рис. 1.1. Види виробничої собівартості

Деякі зарубіжні науковці (Малаппурам О.) представляють структуру видів собівартості залежно від ступеню готовності продукції до реалізації, вона є дещо відмінною від загальноприйнятої (рис. 1.2) [58].

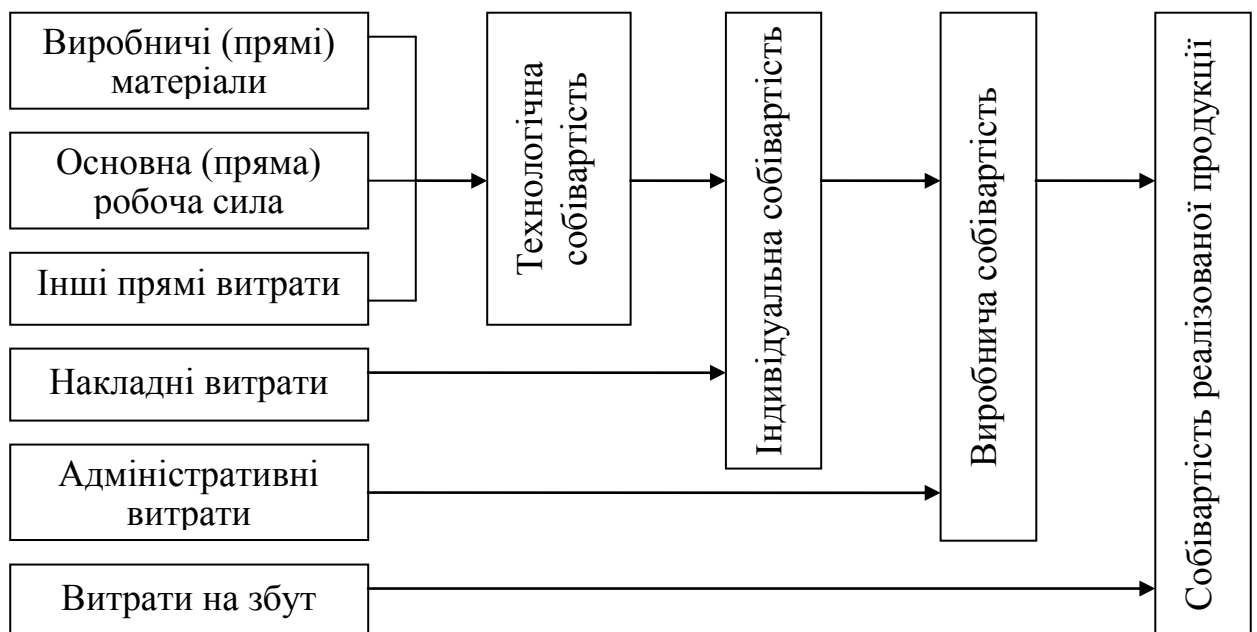

Рис. 1.2. Види собівартості залежно від ступеню готовності продукції

Представлені види собівартості мають надзвичайно важливе значення при аналізі, наприклад технологічна собівартість може дати уявлення про резерви у виробничому процесі, в той час, як аналіз собівартості реалізованої продукції охопить більше процесів при визначенні можливостей підприємства. Дані про середньогалузеву собівартість дають змогу правильно встановлювати державні закупівельні ціни на товарну продукцію. Ця економічна категорія значною мірою впливає на рентабельність виробництва, є основою впровадження господарського розрахунку та важливим показником при оцінці нової техніки та визначенні ефективності капітальних вкладень у виробництво. Як бачимо, собівартість продукції має важливе мікро- та макроекономічне значення, вирішує низку питань та широко застосовується для проведення оцінки багатьох виробничих, ціноутворюючих та інноваційних процесів.

Зазначені вище завдання, що стоять перед підприємством та економікою в цілому, досягаються зокрема зниженням собівартості продукції, саме тому надзвичайно необхідним є знання її рівню та структури.

1.2. Методичні аспекти обліку витрат як інформаційної бази для контролю виробничої собівартості продукції

Процес виробництва - це процес поєднання живої праці зі засобами виробництва. Оскільки процес виробництва протікає безперервно, він вимагає безперервних витрат праці та засобів виробництва, тобто безперервне функціонування та відновлення процесу виробництва пов'язані з певними витратами.

Витратам в бухгалтерському обліку відведено особливу першорядну роль. Керівникам підприємств потрібна інформація про витрати на всіх етапах господарської діяльності. Даних фінансового бухгалтерського обліку про величину витрат у цілому по підприємству недостатньо для прийняття рішень з оперативного, тактичного та стратегічного управління. «Різні

витрати - для різних цілей» - вихідний принцип, покладений в організацію обліку.

Калькулювання виробничої собівартості продукції – один із найважливіших інструментів, що використовуються при вирішенні низки завдань з управління підприємством. Сутність даного поняття полягає у сукупності прийомів обчислення фактичної собівартості виробленої підприємством продукції. Результатом калькулювання є калькуляція – бухгалтерський розрахунок витрат на виробництво та збут продукції в грошах.

Велике значення для правильного визначення виробничої собівартості продукції представляє собою методу калькулювання. Під методом калькулювання прийнято розуміти певну комплекс методів підприємства документування і послідовність відображення виробничих витрат, які забезпечують встановлення справжньої собівартості товару і необхідну інформацію з метою контролю над процесом розвитку собівартості товару.

Є велика кількість методів калькулювання виробничої собівартості товару і обліку витрат, різні автори класифікують методи у різний спосіб. Розглянемо класифікацію методів калькулювання виробничої собівартості, що представлена на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Методи калькулювання виробничої собівартості продукції

Голов С.Ф. використовує класифікацію методів: «залежно від повноти розрахунку собівартості (повна виробнича, скорочена виробнича собівартість), від управлінських цілей (абсорбційна собівартість, «директ-

кост»), від застосування методів контролю та планування витрат (фактичний, нормативний метод), залежно від типу виробництва (позамовний, попроцесний)» [13].

Розглянемо методи калькулювання собівартості за об'єктами витрат: попроцесний; попередільний; позамовний; ABC.

1. Попроцесний метод калькулювання використовується у виробничих галузях промисловості, в енергетиці, хімічній та паперовій промисловості, в будівельних організаціях, а також на підприємствах де виробляються один-два види продукції. При даному способі всі витрати на виробництво, у тому числі витрати на обслуговування виготовлення і управління відносять до собівартості безпосередньо, розділивши на кількість видобутої чи вироблену продукцію. У виробництвах, де виробляється один вид продукції та не виникає запасів, застосовується метод простого одноступеневого калькулювання:

$$C_{od} = \frac{З}{V} \quad (1.1)$$

де C_{od} – собівартість одиниці продукції;

$З$ – сукупні витрати;

V – обсяг виробленої продукції.

На підприємствах, де реалізується не вся вироблена продукція, собівартість розраховується методом простого двоступінчастого калькулювання [30]:

$$C_{od} = \frac{З}{V} + \frac{Y + K}{V_p} \quad (1.2)$$

де Y – управлінські витрати;

K – комерційні витрати;

V_p – обсяг реалізованої продукції.

Незважаючи на те, що попроцесний метод має деякі особливості при використанні в різних галузях промисловості існує ряд вимог щодо обліку витрат щодо нього: чітке визначення центрів витрат, всі витрати необхідні

розподіляти за їхніми центрами:

- ретельне ведення записів про кількість одиниць випущеної продукції та напівфабрикатів власного виробництва;
- суворий контроль витрат за кожен виробничий процес; усереднення собівартості на одиницю продукції (з урахуванням незавершеного виробництва);
- розгляд витрат на напівфабрикати власного виробництва випущені на кожній попередній стадії, як витрат на кожній наступній стадії;
- чітке визначення процедури розподілу витрат якщо виробляється два і більше видів продукції, або коли у процесі виробництва виходить побічна продукція.

2. Попередній метод зазвичай застосовується на підприємствах, виробництво на яких характеризується комплексним використанням сировини, а також у деяких галузях виробництва з масовою та великосерійним виробництвом, де оброблювана сировина та матеріали проходять послідовно кілька технологічних операцій – переділів. При попередньому методі витрати на виробництво враховують не тільки за видами продукції та статтями калькуляції, а й за технологічними операціям. Облік витрат та кількості виготовлених напівфабрикатів організують по кожному переділу. Собівартість одиниці продукції розраховується за формулою [30]:

$$C = Z_{\text{пр1}} / X_1 + Z_{\text{пр2}} / X_2 + Z_{\text{пр3}} / X_3 + \dots Z_{\text{упр.}} / X_{\text{пр.}}, \quad (3)$$

де C – абсолютна первісна вартість одиниці товару, грн.;

$Z_{\text{пр1}}, Z_{\text{пр2}}, Z_{\text{пр3}}$ – спільні виробничі витрати будь-якого переділу, грн.;

$Z_{\text{упр.}}$ – адміністративні та торгові витрати звітного етапу, грн.;

X_1, X_2 – число напівфабрикатів, вироблених у звітному етапі будь-яким переділом, шт.;

$X_{\text{пр.}}$ – кількість реалізованих одиниць продукту у звітному етапі, шт.

Розрізняють два види попереджувального методу обліку витрат – безнапівфабрикатний та напівфабрикатний.

При безнапівфабрикатному варіанті у бухгалтерському обліку рух напівфабрикатів не фіксується. Контроль їх руху здійснюється за даних оперативного обліку в натуральному вираженні, який ведуть у цехах. Собівартість напівфабрикатів після кожного переділу не визначається, лише обчислюється собівартість готового продукту.

При напівфабрикатному методі рух напівфабрикатів із цеху до цеху оформляють записами у регістрах бухгалтерського обліку, а собівартість напівфабрикатів обчислюють після кожного переділу, що забезпечує інформацію про собівартість напівфабрикатів на різних стадіях їх обробки і тому сприяє більш дієвому контролю за показником собівартості продукції.

3. При позамовному методі калькулювання собівартості, як об'єкта обліку витрат виступає виробниче замовлення, що відкривається на індивідуально або дрібносерійно виготовлений виріб, серію виробів або частина виробу (у суднобудуванні, важкому машинобудуванні, будівництві, виробництві турбін і т.д.). При цьому собівартість кожного окремого замовлення визначається після завершення робіт.

Етапи позамовного методу калькулювання виробничої собівартості продукції представлені у схемі рисунку 1.4.

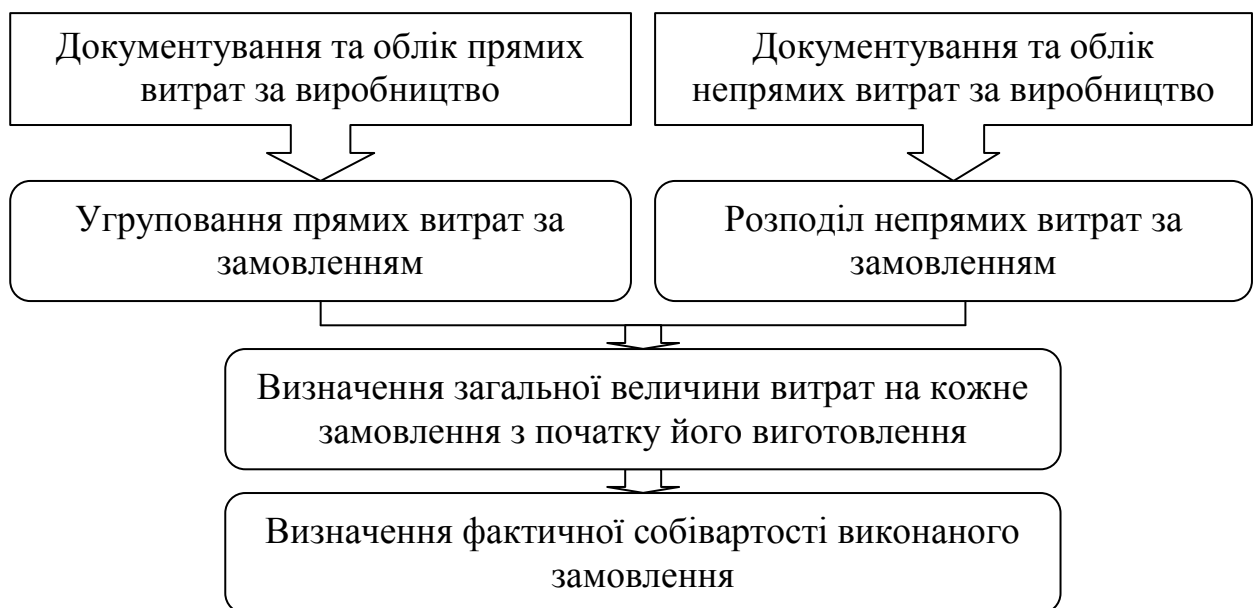

Рис. 1.4. Етапи позамовного методу калькулювання виробничої собівартості продукції

Обов'язковою умовою застосування позамовного методу є відкриття виробничих замовлень. На основі затвердженого плану провадження, планово-виробнича служба підприємства заповнює бланк замовлення (відкриває замовлення). Прийняті до виробництва замовлення реєструються, їм надаються чергові (з початку року) номери, які стають їх кодами до виконання. Вже після розкриття замовлення на товар або працю все початкова науково-технічна і облікова документація повинна складатися з обов'язкового розпорядження програмний шифром (коду) замовлення. Копія повідомлення про відкриття замовлення передається до бухгалтерії, та на її підставі заводиться карта аналітичного обліку витрат за даним замовлення.

Рух витрат при позамовному калькулюванні собівартості проходить дві стадії: нарахування понесених витрат та віднесення нарахованих витрат на замовлення. При цьому рух витрат іде паралельно з фізичним рухом матеріалів та праці в міру їх перетворення на готовий продукт.

Облік витрат на замовлення ведеться виходячи з первинних документів з допомогою типових відомостей та розроблених в умовах конкретного підприємства.

4. ABC (поопераційний) метод – новий і поки що не використовується в Україні метод калькулювання собівартості. Широке розповсюдження цей метод отримав на європейських та американських підприємствах.

ABC – це особливий метод розподілу витрат, який описує все основні операційні види діяльності, що класифікує за ними витрати, мінімізує або елімінує види, що не додають вартості. діяльності та розподіляє витрати за джерелами їх виникнення. Метод ABC заснований на тому, що витрати утворюються в результаті виконання певних операцій.

Система ABC найчастіше використовується як допоміжна, вона використовується для ухвалення внутрішніх управлінських рішень. Ця система відрізняється від традиційних трьома основними позиціями:

- невиробничі витрати, так само як і виробничі можуть бути віднесені на продукти, але тільки на підставі причинно-слідчих зв'язків;

- у складі собівартості продукту можуть не враховуватися деякі з виробничих витрат;

- у процесі обліку використовуються різні угруповання накладних витрат, кожна з яких розподіляється на продукти та інші об'єкти обліку витрат із використанням свого власного вимірника ділової активності.

У системі обліку витрат за функціями під функцією розуміється діяльність, що викликає споживання ресурсів. Група витрат – це «кошик», у якому накопичуються витрати, пов'язані з деяким вимірником ділової активності (кількістю виконаної функції) у системі ABC. Вимірник активності – це база розподілу витрат. Існують два типи вимірювачів: операційні фактори – це вимірювач кількості здійснених операцій; тимчасові фактори – визначають кількість часу, який потрібний для здійснення дії.

Облік витрат за функціями передбачає найсуворіший підхід до включенню накладних витрат у собівартість продукції та забезпечує керівників інформацією, що має важливе значення для прийняття рішень. При цьому облік організується у кілька етапів:

1. Поділ виробничого процесу на складові функції;
2. Визначення витрат за кожною функцією;
3. Визначення носія витрат за кожною функцією;
4. Віднесення витрат за носії.

Система розподілу накладних витрат представлена рисунку 1.5.

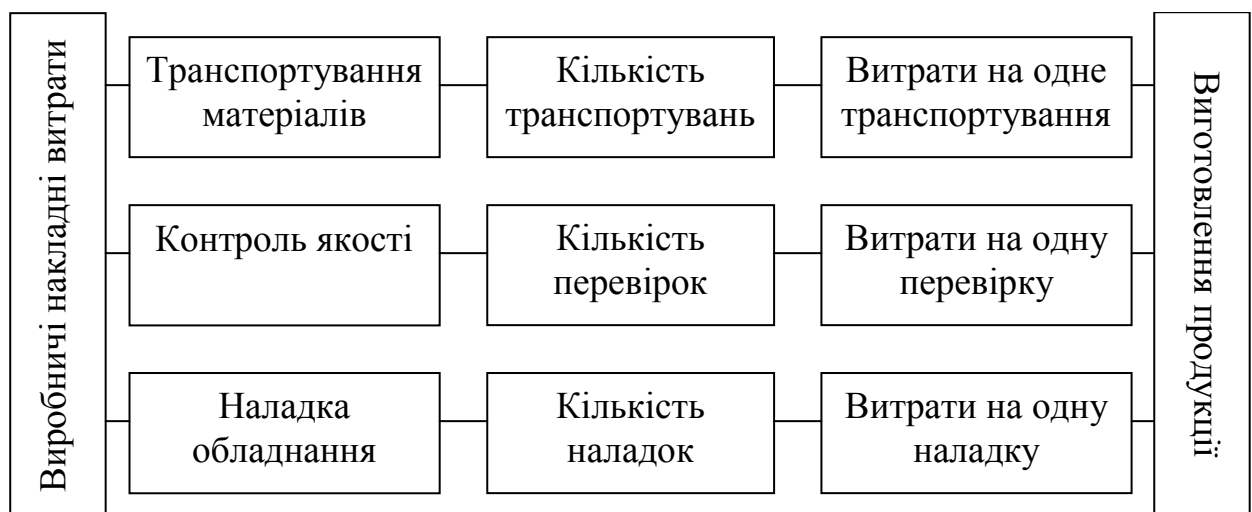

Рис. 1.5. Схема методів ABC

Дуже важливим моментом є розкладання складних операцій на найпростіші складові та можливість використання різних носіїв витрат для різних складових. Цей метод дозволяє: враховувати динаміку накладних витрат; аналізувати зміну їхнього загального рівня; визначати причини виникнення цього виду витрат; застосовувати найбільш обґрунтовану базу розподілу накладних витрат.

Схема методу ABC представлена таблиці 1.2. Даній системи притаманні такі особливості:

- собівартість продукції враховується і планується лише у частини змінних витрат;
- постійні витрати не включаються до собівартості, а списуються на дебет рахунки фінансових результатів;
- схема побудови звітів про доходи багатоступінчаста: розраховується маржинальний та чистий прибуток.

Таблиця 1.2

Побудова системи розподілу накладних витрат за методом ABC

Центри витрат	Бази розподілу
Діяльність, пов'язана із випуском продукції	Пропорційно машино-годиннику
Діяльність, пов'язана із закупівлею	Кількість замовлень на закупівлю
Діяльність, пов'язана з організацією виробництва	Кількість циклів організації виробництва

Слід зазначити, що у цій роботі розглянуті далеко ще не все методи калькулювання собівартості, а лише ті, які найбільше застосовні на вітчизняних підприємствах з метою управлінського обліку. Існує безліч інших методів, широко поширених у світовій практиці. Методи калькулювання собівартості продукції контроль можна поєднувати будь-якими способами, головне що б вони найбільш повно відображали дійсні або заплановані витрати на певний вид продукції.

1.3. Законодавче регулювання обліку і контроль виробничої собівартості продукції

Для прийняття оптимальних управлінських та фінансових рішень підприємству необхідно знати його витрати. Комплексний облік витрат, обчислення виробничої собівартості реалізованої продукції, виконаних робіт та наданих послуг - основні питання фінансового обліку на будь-якому товаристві.

Склад виробничої собівартості товариства є одним з найважливіших показників, необхідних для обчислення та сплати обов'язкових податкових платежів, насамперед податку на прибуток. Виходячи з отриманого підприємством, надходить від реалізації продукції (робіт, послуг) і здійснюється для її створення та здійснення витрат, прибуток від операційної діяльності визначається як один з елементів оподаткованої прибутку. Помилковий розрахунок вартості продукції, робіт та послуг може призвести до серйозних податкових наслідків, аж до застосування фінансових санкцій за недооцінку або приховування прибутку.

Тому бухгалтер повинен знати правові акти, що регулюють облік і контроль виробничої собівартості, для повної та точної звітності даних про економічну діяльність товариства.

Метою регулятивного обліку є надання допуску всіх причетних користувачів до даних і звітності, що надає неупереджену картину економічного капіталу і підсумків роботи підприємства.

Державне регулювання підпадає під облікові аспекти, пов'язані з узагальненням інформації та звітністю, необхідними зовнішніми користувачами. Порядок, форми, терміни та структура інформації та звітування для внутрішніх користувачів регулюються суб'єктом.

Для обліку, контролю за виробничої собівартості підприємства керується відповідною законодавчою та довідковою базою України, що дозволяє регулювати питання обліку та контролю виробничої собівартості.

Основним нормативним документом, який визначає правові основи регулювання, обліку та фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Що стосується собівартості продукції та собівартості продукції, то вони регулюються і покладаються на визначення цього закону [21].

Також одним з головних нормативних документів є Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», яке містить загальні положення, визнання, склад, розрахунки та їх управління у фінансових звітах. П(С)БО 16 є повним відображенням суті витрат, надаючи їм повне опис [37].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з 2012 року публічні акціонерні товариства та фінансові установи повинні подавати звіти згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які в даний час є ефективним інструментом підвищення прозорості і чіткість розкриття інформації. діяльність суб'єктів господарювання створює надійну основу для визначення доходів та витрат, оцінки активів та зобов'язань [21].

В Україні є П(С)БО, які не суперечать МСФЗ, але мають чіткі риси, що пояснюється тим, що МСФЗ не враховують національних особливостей обліку. На відміну від міжнародних стандартів, П(С)БО 16 «Витрати» не вважає таку категорію втратою. Відсутність різниці у визначенні фіксованих та змінних загальних витрат виробництва, але в МСФЗ частина цих витрат здійснюється з метою оцінки вартості акцій, тоді як П(С)БО 16 використовується для визначення собівартості продукції (роботи, послуги) [37].

Серед основних типів юридичної та нормативної підтримки обліку та контролю виробничої собівартості підприємств, з нашої точки зору, є: Закони України; Укази Президента України; постанови та рішення Кабінету Міністрів України; накази, укази, накази, листи, пояснення міністерств і відомств; П(С)БО 9, 16, 30, 31, 33 (і для компаній, які розмістили цінні

папери на фондовому ринку та повинні публічно подавати свої фінансові звіти - МСФЗ 2, 9, 11, 23); Коди України; методичні рекомендації щодо формування собівартості (за видами економічної діяльності: у промисловості, сільськогосподарських товариствах, будівельно-монтажних роботах, у транспорті, у торговельній діяльності, житлово-комунальні послуги, проектні роботи тощо); інструкції, інструкції, правила; плани фінансового обліку; наказ про облікову політику на товаристві; графіки робочого процесу, графіки виконання бухгалтерської, контрольно-ревізійної та господарської роботи тощо.

Нормативно-правові акти з фінансового обліку, фінансової звітності та господарського контролю за виробничою собівартістю підприємств можна розділити на такі рівні: міжнародний або континентальний, національний, загальний фінансовий, галузевий (відомчий), регіональний, внутрішній (внутрішній).

Для забезпечення належного ведення господарської діяльності українська влада постійно розробляє правові норми, що визначають принципи фінансового обліку, правила його управління, використання міжнародних актів. Важливим елементом при використанні вищезазначених нормативних документів є те, що вони часто підлягають змінам, тому компанія, зокрема, фінансовий облік, повинна контролювати зміни, щоб уникнути штрафів та представити справжню, неупереджену юридичні відомості про економічне перебування, результати управління роботою підприємства. Для покращення нормативно-правових дій України відповідно до обліку та контролювання виробничої собівартості підприємств необхідно провести наступні етапи: провести повну інвентаризацію всіх регуляторних актів України, пов'язаних з обліком та контролем витрат, з метою виявлення дублювання та не гармонізація положень цих актів та невирішених ситуацій організувати та щомісяця (щоквартально) оновлювати довідкову та інформаційну базу підприємств з обліку, контролю, оподаткування, у тому числі за витратами, головними бухгалтерами, контролерами.

Висновки до першого розділу

1. У процесі дослідження теоретичних аспектів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції було встановлено, що зниження собівартості продукції зменшує її вартість, що скорочує не тільки індивідуальні, а й суспільно необхідні витрати на виробництво. Проведений у роботі аналіз існуючих нормативно-правових актів та літературних джерел дозволив уточнити співвідношення названих економічних категорій з метою забезпечення єдиного методологічного підходу до обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

2. При аналізі існуючої бази щодо теоретичних основ методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції було виявлено, що поняття «метод обліку витрат» та «метод калькулювання собівартості продукції» у різних джерелах розглядаються в як синонімів, в інших вони є єдиним поняттям «метод обліку витрат за виробництво і калькулювання собівартості продукції», по-третє постають як відокремлених об'єктів дослідження.

3. У дослідженні проведено аналіз існуючих методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції. Виявлено, що у вітчизняній практиці найчастіше застосовуються так звані «традиційні» методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: попередільний, попроцесний, позамовний, а також нормативний метод. Дані методи в цілому виявляються ефективними лише у рамках оперативного управлінського обліку.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристики підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОФІРМА РОСТОК», яке надалі називається ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» створене 4 грудня 2000 року. Свідоцтво про внесення запису до Єдиного державного реєстр підприємств і організацій, № 31164155. Товариство є юридичною особою, діє на підставі статуту та чинного законодавства України. ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» створено без обмеження терміну його діяльності і є товариством з обмеженою відповідальністю.

Місце знаходження товариства: 53260, Дніпропетровська обл., Нікопольський район, с. Новоіванівка, вулиця Чкалова, буд. 33/5. За цією адресою розташовується одноосібний виконавчий орган товариства – директор Каліберда Андрій Вікторович. Метою діяльності товариства є отримання прибутку.

Товариство має цивільні права та несе цивільні обов'язки, необхідні для здійснення будь-яких видів діяльності, не заборонених українським законами. Окремими видами діяльності, перелік яких визначається українським законами, товариство може займатися лише на підставі спеціального дозволу. ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» здійснює такі основні види діяльності:

- 01.11 «Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур»;
- 01.61 «Допоміжна діяльність у рослинництві»;
- 46.21 «Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин»;
- 46.90 «Неспеціалізована оптова торгівля»;

- 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт».

Статутний капітал ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» становить 1000000,00 грн. з частками: Каліберда Андрій Вікторович – 30 %, Бондар Дмитро Васильович – 50 %, Федоренко Олександр Сергійович – 20 %.

Розглянемо майновий стан та джерела цього утворення в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» за п'ять років., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021р. до 2017р.
Майно - усього		199038	245411	204179	239052	295612	148,52
1	Необоротні активи	33485	37615	41236	46279	61009	182,20
1.1	Основні засоби	33485	37615	41236	46279	61009	182,20
2	Оборотні активи	165553	207796	162943	192773	234603	141,71
2.1	Поточна дебіторська заборгованість	116898	123644	69291	109864	122239	104,57
2.2	Запаси	39995	75255	64472	40173	99678	249,23
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	8660	8897	29180	42736	12686	146,49
Капітал - усього		199038	245411	204179	239052	295612	148,52
4.	Власний капітал	162628	213056	171901	207766	262666	161,51
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	1000	1000	1000	1000	1000	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	36410	32355	32278	31286	32946	90,49
5.1	Поточна кредиторська заборгованість	2419	2334	2450	1025	2744	113,44
5.2	Поточні зобов'язання	7035	2975	2588	1417	3036	43,16
5.3	Довгострокові зобов'язання	29375	29380	29690	29869	29910	101,82

Провівши аналіз майнового стану потрібно відзначити, що в структурі активу балансу ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» займають оборотні активи сума яких збільшилася на 69050,0 тис. грн. або 41,71 %. В структурі активів більше половини займає дебіторська заборгованість, яка збільшилася незначно на 4,57 %, але така ситуація негативно може вплинути на господарську діяльність товариства, оскільки нестабільна ситуація в країні може призвести до банкрутства дебіторів підприємства, а отже поточна дебіторська заборгованість може перейти в безнадійну.

Зміни які були в джерелах утворення майна в основному відбулися за рахунок збільшення власного капіталу на 61,51 % за рахунок збільшення додаткового капіталу за досліджуваний період. Зареєстрований (пайовий) капітал становить 1 млн. гривень, який з 2017 року не змінився. Поточні зобов'язання зменшилися на 56,84 % за рахунок нівелювання заборгованості з бюджетом та заробітної плати. Сума довгострокових зобов'язань в 2021 році становить 29910 тис. грн. основу якої становить цільове фінансування з бюджету.

Всю сума необоротних активів займають основні засоби, які збільшилися на 82,20 %, таким чином розглянемо їх функціонування в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ
«АГРОФІРМА РОСТОК» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2021р. до 2017р.
<i>Показники руху основних засобів</i>							
1	Темп зростання (зниження), %	141,3	117,5	114,8	114,2	127,6	-13,67
2	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн.	17258,0	10345,0	10295,0	11287,0	25134,0	145,64
3	Темп приросту (зменшення), %	41,3	17,5	14,8	14,2	27,6	-13,67
4	Коефіцієнт вибуття, %	2,5	0,1	0,8	2,8	0,5	-1,95
5	Коефіцієнт оновлення, %	31,0	15,0	0,0	14,9	22,0	-8,93
6	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	3,5	6,7	11,8	8,3	4,6	1,14
7	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	0,03	0,01	-	0,12	0,01	-0,02
8	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	5,6	0,8	-	16,7	1,8	-3,83
9	Період обороту, років	11,3	10,3	11,2	13,7	10,0	88,44
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
10	Коефіцієнт придатності, %:						
	а) на початок року	49,6	56,7	54,2	51,8	50,9	1,32
	б) на кінець року	38,8	46,2	44,6	43,9	39,4	0,60
11	Коефіцієнт зносу, %:						
	а) на початок року	50,4	43,3	45,8	48,2	49,1	-1,32
	б) на кінець року	61,2	53,8	55,4	56,1	60,6	-0,60

Показник зростання (зниження) основних засобів знизився за останні п'ять років на 13,67 % за рахунок зменшення вартості засобів на кінець періоду. Спостерігається річний приріст вартості основних засобів на 45,64 % або 7876 тис. грн. Потрібно відзначити, що період одного обертання основних засобів досить великий (більше десяти років) хоча і знизився на 11,66 % або 1,3 роки, а період оновлення виріс на 1,1 рік. Всі коефіцієнти щодо руху основних засобів за 2017-2021 рр. зменшилися у відсотковому значенні. Коефіцієнт придатності основних засобів на початок року вищий за цей же показник на кінець періоду у відсотковому відношенні вони збільшилися на 1,32 % і 0,6 % відповідно.

Результати господарської (фінансової) діяльності ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» наведено в додатку А. За результатами дослідження видно, що підприємство відмовляється від послуг сторонніх організацій по перевезенню готової продукції про, що свідчить зменшення суми витрат на збут з 9971 тис грн.. в 2017 р. до 84 тис. грн.. в 2021 р.. Потрібно відзначити збільшення суми адміністративних витрат на 59,32% та собівартості реалізованої готової продукції 31,79 %, в той же час доходи від реалізації готової продукції збільшилися лише на 6,53 %, що призвело до зменшення суми валового прибутку на 9,74 %. Більше збільшення витрат ніж збільшення доходів призвело до зменшення фінансового результату і чистого прибутку на 9241 тис. грн. або 13,48 %, оскільки підприємство є платником єдиного податку четвертої групи.

Розкриття інформації про оборотність оборотних активів та платоспроможність ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» наведено в додатку Б. З даних додатку видно, що коефіцієнт обертання оборотних активів відрізняється від нормативного значення і знизився на 31,04 відсоткових пункти за рахунок збільшення вартість оборотних активів на 54,47 %. Тривалість одного обороту оборотних активів в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» виріс на 175 днів, що пояснюється великим завантаженням оборотних активів.

Потрібно відмітити абсолютну ліквідність активів товариства, оскільки провівши аналіз ліквідності балансу видно, що виконуються всі нерівності і всі активи більші за зобов'язання.

Оцінка платоспроможності ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» свідчить про те, що всі показники мають значно більші значення за нормативні і за досліджуваний період збільшилися в декілька разів: коефіцієнт абсолютної ліквідності в 3,39 разів; проміжний коефіцієнт покриття в 2,49 разів; коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) в 3,28 разів; коефіцієнт загальної платоспроможності 1,64 ризи.

Аналіз динаміки фінансової стійкості ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» представлено в додатку В. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів має значення менше ніж нормативне, натомість коефіцієнт забезпеченості запасів більший за нормативне значення, але зменшився на 41,39 % за останні п'ять років. Коефіцієнт маневреності власного капіталу має позитивне значення коли збільшується, що і спостерігається з 2017 р. (158518 тис. грн.) по 2021 р. (231567 тис. грн.).

Аналіз показників структури капіталу свідчить про те, що всі показники (коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт автономії) мають значення більші за нормативні. ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» в малих обсягах використовує залучені кошти про, що свідчить коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів який менше одиниці, але збільшився на 5,99 %.

Такі показники стану основного капіталу, як показник дійсної ціни власності, показник дійсної ціни основних засобів у надбанні і коефіцієнт накопичення амортизації збільшилися на 47,24 %, 22,68% і 9,63 % відповідно, а коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів зменшився на 32,22 %

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» (додаток Д) показала, що товариство має рейтинг

фінансового стану за досліджуваний період на рівні А, оскільки інтегрований показник коливається в межах від 8,78 в 2017 р. до 8,33 в 2021р., але він знаходиться на нижній межі.

2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства

Організаційна структура ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» представлена на рисунку 2.1. Оперативною діяльністю товариства керує директор, який відповідно до чинного законодавства несе всю повноту відповідальності через результати встановлених рішень, підтримка і результативне застосування власності компанії, а також фінансово-господарські підсумки його роботи. Директор забезпечує виконання законності в роботі підприємства і реалізація його господарсько-економічних взаємозв'язків, застосування законних фінансів з метою економічного управління і функціонування в ринкових умовах, вдосконалення умовної і економічної витримки, врегулювання соціально-трудова взаємин, підвищення інвестиційної привабливості підприємства з метою допомоги і розширення масштабів господарської роботи.

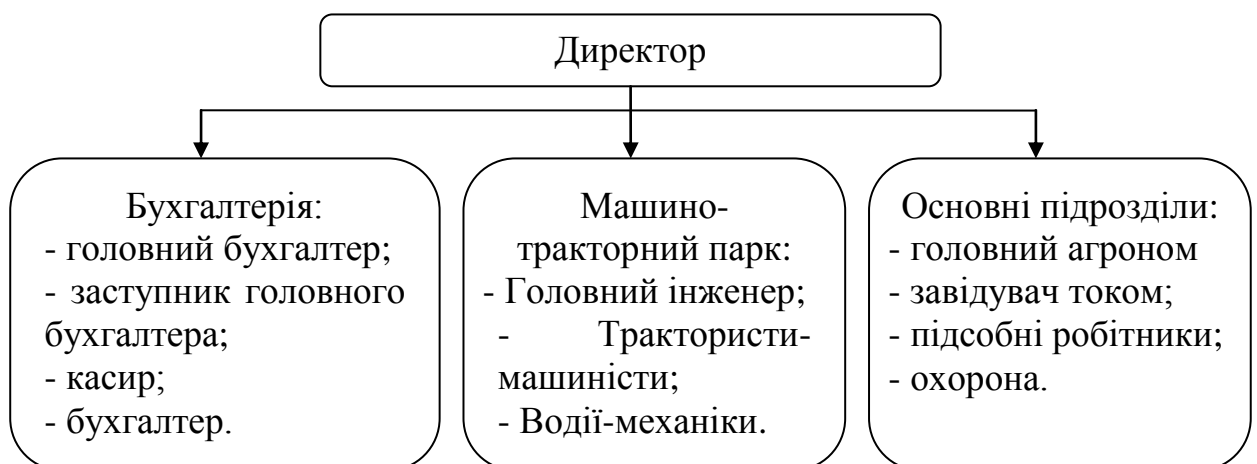

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Директору дано можливість: здійснювати, скорочувати і транспортувати співробітників; самостійно заявляти кадри; керувати

валютними знаряддями; надавати укази, постанови, винагороджувати співробітників, накладати справляння на них за потреби; у межах, встановлених законодавством, визначати склад та обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю та порядок її захисту. Головний бухгалтер підпорядковується безпосередньо директору. Головний бухгалтер здійснює організацію бухгалтерського та податкового обліку фінансово-господарську діяльність організації. Так а до його обов'язків входить контроль за економним застосуванням матеріальних, трудовий і економічних ресурсів, збереження майна підприємства.

Так само як і інші підприємства на території України, незалежно від форми власності, система нормативного регулювання ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» складається із документів чотирьох рівнів.

Перший рівень – законодавчий. Цей рівень складають закони та інші законодавчі акти (укази Президента, Верховної ради України, постанови уряду тощо), що регулюють прямо чи опосередковано постановку обліку в організації. Особливе місце у системі нормативного регулювання на підприємстві цьому рівні займає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV. Не менш важливе значення мають Цивільний, Трудовий та Податковий кодекси.

Другим рівнем системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку на підприємстві є положення (стандарти) щодо бухгалтерського обліку. У Положеннях з бухгалтерського обліку узагальнено правила бухгалтерського обліку, принципи ведення обліку, а також дані визначення основних економічних категорій, що належать до певним ділянкам бухгалтерського обліку тощо.

На третьому рівні системи нормативного регулювання підприємства представлені методичні вказівки та галузеві рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку. Найважливішим документом третього рівня є План рахунків бухгалтерського обліку та інструкція з його застосування. До цього рівня так само відносяться численні вказівки Міністерства фінансів України

та інші нормативні документи.

До четвертого рівня системи регулювання бухгалтерського обліку досліджуваного підприємства відносяться внутрішньофірмові документи організації, що регламентують методичні, технічні та організаційні аспекти бухгалтерського обліку. Все це вказується у «Наказі про облікову політику підприємства».

Облікова політика ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» сформована у відповідності до законів держави особистістю, на яку покладено управління фінансовим обліком підприємства – головним бухгалтером. Обліковою політикою закріплено сукупність способів бухгалтерського обліку, що використовуються суспільством, первинного спостереження, вартісного виміру, поточного угруповання та підсумкового узагальнення фактів господарського життя підприємства.

Обліковою політикою затверджено:

- чинний проект плану рахунків фінансового обліку;
- фігури основних облікових паперів, реєстрів рахівничого обліку, а також документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;
- послідовність виконання інвентаризації активів і обов'язків компанії, методи оцінки зобов'язань і активів;
- правила документообігу та технологія обробки облікової інформації;
- послідовність контролю за домашніми операціями; інші ухвали, необхідні для компанії бухгалтерського обліку з початку створення підприємства.

Бухгалтерська служба ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» складається з чотирьох осіб. Ведення обліку здійснюється за допомогою журнально-ордерної форми обліку. Якісні характеристики персоналу облікової служби визначаються ступенем професійної та кваліфікаційної придатності їх до покладених обов'язків на працівників та виконуваних ними завдань. Якісний склад працівників облікової служби товариства узагальнимо в поданій нижче

таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Якісні характеристики працівників облікової служби ТОВ

«АГРОФІРМА РОСТОК»

П.І.Б. Посада	Наявність у працівника вищої освіти	У тому числі за фахом	Рік закінчення ВНЗ	Підвищення кваліфікації	Вік працівника	Література якою користується	Програмні продукти якими володіє
Стороженко Тетяна Петрівна – головний бухгалтер	+	+	1978 р.	Семінари	63	Газети «Все про бухгалтерський облік» і Баланс-Агро	Microsoft Office, «Клієнт- Банк», М.Е.Doc
Бондаренко Олег Миколайович – заст. головного бухгалтера	+	+	2015 р.	Семінари	30	Газети «Все про бухгалтерський облік» і Баланс-Агро	Microsoft Office, «Клієнт- Банк», М.Е.Doc
Піддубцева Олена Іванівна – бухгалтер	+	+	1989 р.	Семінари	58	Газети «Все про бухгалтерський облік» і Баланс-Агро	Microsoft Office, «Клієнт- Банк»
Синерига Тетяна Вікторівна – касир	+	-	2021р.	-	24	Газети «Все про бухгалтерський облік» і Баланс-Агро	Microsoft Office «Клієнт-Банк»

Проаналізувавши якісний склад працівників бухгалтерської служби ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК», бачимо, що майже всі працівники мають повну вищу освіту за фахом, але касир закінчила ДДАЕУ в 2021 році спеціальність 206 «Садово-паркове господарство» та не проходила підвищення кваліфікації, користуються періодичними виданнями та мають певні навички в користуванні персональними комп'ютерами.

2.3. Сучасний стан бухгалтерського обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві

Фінансовий облік враховує отримання даних щодо виробничих витрат і фактичне забезпечення господарських процесів, пов'язаних з науково-

технічними процесами виробництва товару, узагальнення і групування подібних витрат згідно з різними показниками. Обчислення виробничої собівартості товару можливо лише у основі накопичуваної даних у виробничому обліку. Координаційні основні засади обліку виробничої собівартості передбачають групування витрат ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» за економічними елементами, місцями виникнення та об'єктами обліку.

У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» всі без винятку записи в бухгалтерському обліку про виробничу собівартість виконують в основі певних первинних документів, підкреслюючи подібні категорії паперів:

- прямі матеріальні витрати: «Лімітно-забірна картка» типової форми № М-8 та М-9, «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» типової форми № М-11 «Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів» типової форми № М-10, (затверджені наказом Міністерства від 21.06.96 р. № 193);

- прямі витрати з оплати праці: «Табель обліку використання робочого часу» типової форми № П-5, «Розрахунково-платіжна відомість (зведена)» типової форми № П-7, «Розрахунково-платіжна відомість працівника» типової форми № П-6 (затверджені наказом Держкомстату від 05.12.08 р. № 489);

- загальновиробничі витрати: «Відомість розподілу загальновиробничих витрат»;

- амортизація виробничих основних засобів: «Відомість нарахування амортизації»;

- інші прямі витрати: «Акт виконаних робіт (придбаних послуг)», рахунки і розрахунок спожитих послуг, страхові поліси, «Звіт про використання коштів на відрядження або під звіт», бухгалтерські довідки про списання і нарахування інших витрат.

Початкова ціна вважається єдиною ознакою, що з'єднує у валютному формулюванні науково-технічні особливості і організаційно-економічні вимоги руху виробництва відповідно до інтенсивного ступеня формування

підприємства. У подібних умовах коефіцієнт собівартості товару здатний благополучно застосовуватися з метою збільшення продуктивності управління виробництвом підприємства, оцінки фінансової продуктивності необоротних і використовуваних активів, вибору відповідної технологічної процеси виробництва і підприємства управління його процесом. В ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» має роль комбінація суспільного і індивідуального виготовлення. Це, безперечно, вимагатиме різного підходу до обліку витрат і встановленню собівартості товару. Встановлення виробничої собівартості товару і підрахунок виробничих витрат взаємопов'язані (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Взаємозв'язок обліку витрат і калькулювання виробничої собівартості продукції в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Виробнича вартість окремих різновидів аграрного продукту визначається відштовхуючись від витрат, зарахованих до належної культури (групи культур).

Справжня первісна вартість продукту рослинництва в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» розраховується в повному обсязі за час. Початкова ціна соломи, бадилля, стебел кукурудзи і соняшника і іншої другорядної продукту рослинництва визначається відштовхуючись від розрахунково-нормативних витрат на отримання, перевезення, стиснення, скидання і інші діяльність, пов'язані з продуктом. При поєднанні звітної калькуляції з єдиним коштом витрат на розведення культури відпадає вартість другорядного товару.

Витрати на розведення і отримання зернових культур (зокрема вартість згідно з доопрацюванням насіння в рамках, що прокреслюється в межах 1-го календарного року) оформляють виробничу первинну вартість насіння, зерновідходів і соломи.

Єдина сукупність витрат (без ціни соломи) ділиться серед насінням і зерновідходами, при цьому насіння береться за штуку, а відхід прирівнюють до нього відповідно до коефіцієнта, що розраховується відповідно до вмісту в них повного насіння.

У разі вирощування зерен зернових культур єдина сукупність витрат, у тому числі допоміжні витрати, безпосередньо пов'язані разом з отриманням насінневого насіння певних репродукцій (без ціни стандартного насіння а також зерновідходів), ділиться серед цими класами зерен (супереліта, верхівка, I репродукції) відповідно до їх ціни згідно з реалізаційними розцінками. Початкова ціна центнера насіння визначається поділом кошти витрат, зарахованих у зерна відповідного класу, в їх достаток вже після доробки. Початкова ціна центнера насіння кукурудзи визначається лінією поділу витрат на розведення і отримання продукту (без ціни кукурудзи).

Рахунок початків кукурудзи абсолютної стиглості у висохле насіння

виконується відповідно до практичного виходу насіння з початків, що обумовлюється хлібоприймальними точками лінією обмолоту середньодобових стандартів разом з урахуванням базисної вологи насіння в качанах (базисна вологовміст насіння в азбуках). Рахунок качанів кукурудзи абсолютної стиглості у висохле насіння, кинутих наприкінці роки в компанії, а також перероблених з метою внутрішньогосподарських потреб, виконується згідно з посереднім відсотком виходу насіння базисної вологи, що констатується згідно з відомостями реєстрів уявних у встановлене споживачами насіння. Присутність потреби на додаток розраховується справжня первісна вартість центнера кукурудзи на качанах.

З метою встановлення виробничої собівартості ріпаку придбані зерна оцінюються згідно з нормативно-розрахунковою (плановою) ціною відштовхуючись від витрат на збори і обмолочування, перевезення і обробка зерен. Інша сукупність витрат на розведення ріпаку (без ціни зерен) належить в соломку. Початкова вартість соломки визначається поділом витрат у фізіологічну масу.

Початкова ціна центнера насіння соняшника визначається поділом єдиних коштів витрат на розведення і отримання продукту (без ціни соняшнику і кошиків у балі згідно з нормативно-розрахунковими цінами) на фізіологічну кількість насіння вже після його доробки.

Витрати на розведення і нагляд за сіяними травами, вдосконаленими і природними покосами, пасовищами, що використовуються з метою отримання одного типу товару, повністю зараховуються в її первісну ціну. При отриманні деяких різновидів продукту витрати на їх розведення трави минулого і нинішнього року розподіляються відповідно до площ, застосованих з метою отримання належного типу продукту, а витрати на отримання, перевезення, напрацювання конкретного типу продукту зараховуються безпосередньо в її первісну вартість. Якщо з окремих площ сіяних трав набувають ряд різновидів продукту, то витрати, зараховані в цю область, розподіляються між типами продукту відповідно до числа підібраної

зеленої маси.

Витрати на розведення багаторічних трав (організація ґрунту, засів багаторічних трав, ціна зерен та інші витрати) однаково розподіляються згідно з роками у зв'язку з часом експлуатації посівів. Дані витрати в розрізі нотаток додаються до витрат нинішнього року разом з наростаючим результатом.

Витрати на вдосконалення природних покосів і формування пасовищ (дискування, підсівання трави, вартість зерен) виглядають так само як споживання майбутніх етапів і поділяються на протязі наступних трьох (чотирьох) років вже після посівів.

ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» застосовують для обліку витрат 9 клас рахунків «Витрати діяльності» без відкриття рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та рахунок 23 «Виробництво» для виробничої собівартості (рис. 2.3).

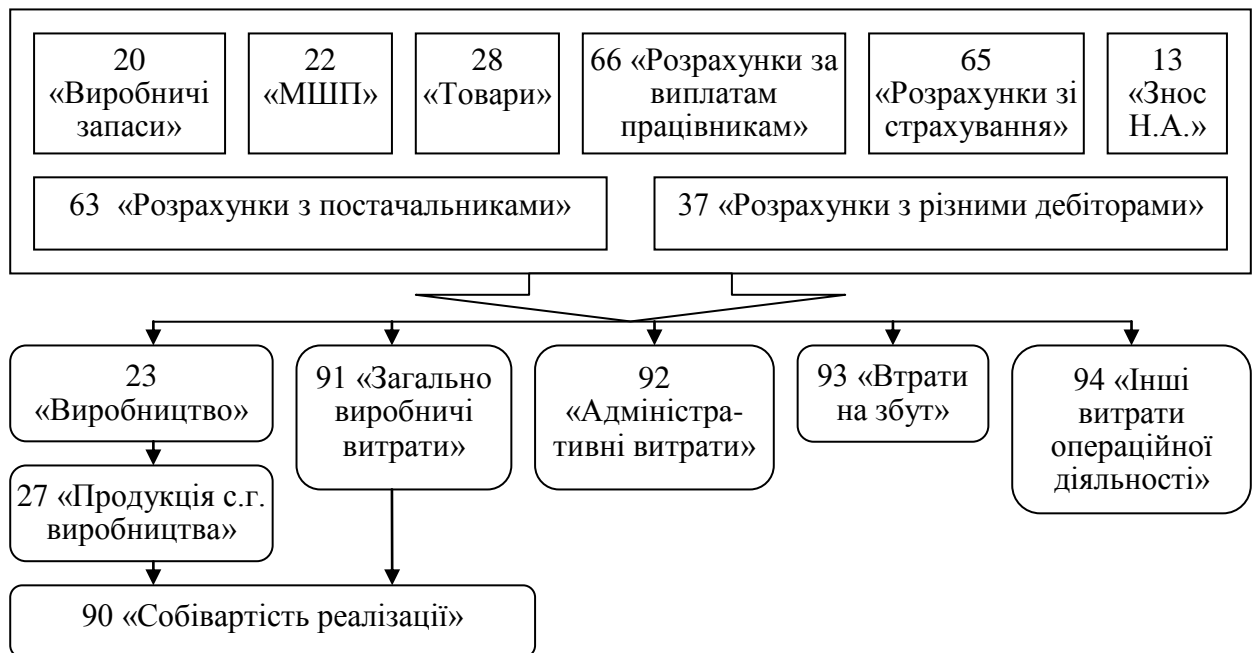

Рис. 2.3. Модель обліку виробничої собівартості в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Окремо, у таблиці 2.4 наведемо характеристику рахунку 23 «Виробництво». Саме цей рахунок в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» призначений для узагальнення всієї інформації про виробничу собівартість

готової продукції, товарів, виконаних робіт та наданих послуг підприємством. Відповідно ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» використовує два субрахунки 231 «Рослинництво» та 232 «Допоміжне виробництво».

Таблиця 2.4

Характеристика рахунка 23 «Виробництво» згідно наказу про облікову політику ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Номер та назва рахунка	Призначення рахунка	Відображення інформації за операціями стовно собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг)			
		На рахунку № 90		В обліковому реєстрі	У звітності
		за дебетом	за кредитом		
23 «Виробництво»	Для узагальнення інформації про собівартість виготовленої обробленого продукту, продуктів, вироблених праць, даних послуг	відображаються безпосередні речові, матеріальні і інші безпосередні витрати, а також розраховані загальновиробничі витрати і втрати з нестачі товару (праць, послуг) згідно з науково-технічними обставинами	Вартість справжньої виробничої собівартості закінченої виробництвом готового товару (в дебіт рахунку 27), вартість вироблених праць і послуг (у дебіт рахунку 90),	Журнал-ордер № 5 В с.-г.	Рядок 1102, 1103 Баланс (Звіт про фінансовий стан), Розділ 1 Форми № 50-сг

Первинні папери, накопичувальні дані, рахівничі довідки, Консолідовані звіти нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань з неї згідно з предметами обліку витрат, Звіт нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів а також цьому таке вважається причиною з метою наповнення тощо є підставою для заповнення Звіту № 5.5 с.-г. «Про витрати та вихід продукції основного виробництва». Відомості оформляються через місяць і наростаючим результатом разом з початку року в розрізі предметів аналітичного обліку згідно з належними нотатками витрат затверджених наказом про облікову політику.

Показники Звіту № 5.5 с.-г. за кредитом аналітичних рахунків виробництва переносяться з деталізацією сум за синтетичними рахунками (субрахунками) до Журналу-ордера № 5 В с.-г. з якого переносяться до Головної книги а потім до фінансової звітності.

Процес бухгалтерського обліку та формування виробничої собівартості в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» наведено на рисунку 2.4.

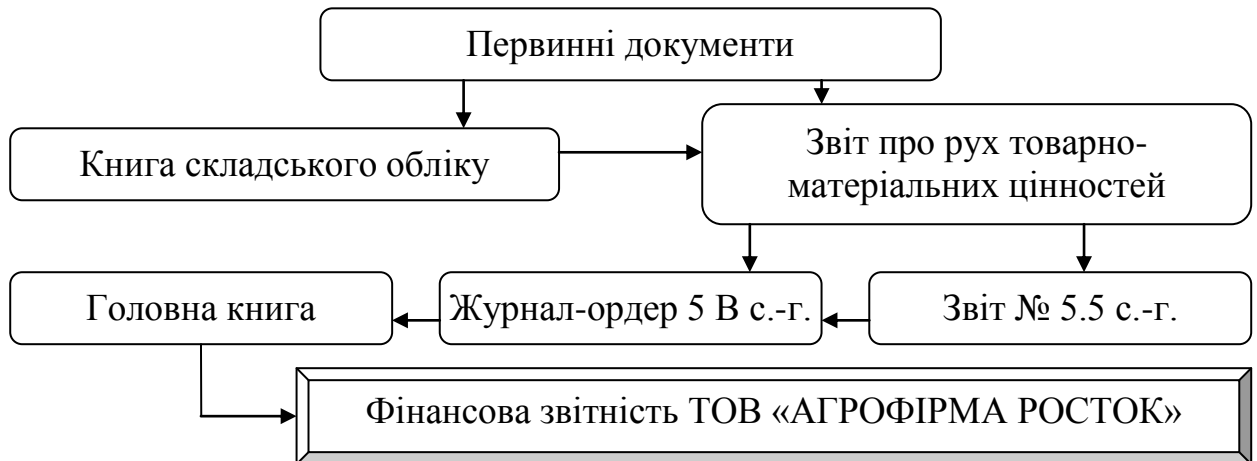

Рис. 2.4. Графік облікового процесу виробничої собівартості ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Недоліком ведення аналітичного і синтетичного обліку формування собівартості продукції є не підбиття підсумків в регістрах обліку, для правильної перевірки шахової відповідності, та присутність виправлень в деяких сумах.

Отже, можна сказати, що синтетичний та аналітичний облік собівартості у процесі виробництва є дуже важливим процесом, оскільки він допомагає фіксувати витрати, які будуть входити в собівартість виготовленої продукції та ті, які будуть віднесені на інші витрати. Що дає змогу більш точно вести облік собівартості та виготовленої продукції.

2.4. Шляхи вдосконалення обліку виробничої собівартості продукції на підприємстві

На сучасному розвитку економіки особливої актуальності набуває проблема вдосконалення обліку виробничої собівартості продукції і її калькулювання. Відповідно до концепції реформування та приведення існуючої в країні системи бухгалтерського обліку та звітності відповідно до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів, вирішення проблеми

полягає у реалізації двох напрямків:

- перше – переорієнтувати вітчизняну теорію та накопичений у цій галузі практичний досвід на вирішення нових завдань, що стоять перед управлінням підприємств в умовах ринку;
- друге – створення нових нетрадиційних систем отримання інформації про витрати, застосування нових підходів до калькулювання собівартості продукції, підрахунку фінансових результатів, а також методів аналізу, контролю та прийняття на цій основі оптимальних управлінських рішень.

Важливим елементом в системі фінансового обліку витрат і калькулювання собівартості товару є систематизація витрат на виробництво, що забезпечує глибокий їх аналіз і виявлення резервів їх зниження. Правильності обліку витрат виробництва можна досягти лише застосувавши науково обґрунтовану класифікацію витрат, що є їх групування за певними ознаками. Доцільно зміст класифікаційних ознак визначати таким чином, щоб облікова інформація шляхом розподілу по окремих групах в залежності від загальних ознак давала можливість оперативно вирішувати завдання планування, аналізу та обчислення собівартості продукції.

Нині немає єдиної думки щодо угруповання витрат чи витрат, необхідні обчислення собівартості продукції. Виділяють такі елементи витрат:

- речові витрати (ціна матеріалу, використаних матеріалів);
- відрахування на соціальні потреби;
- витрати на оплату праці;
- амортизація (нарахування амортизації за основними засобами та нематеріальними активами);
- інші витрати (податки, орендна плата, страхові платежі).

Питання класифікації витрат висвітлено недостатньо широко як і вітчизняної, і у зарубіжної наукової, методичної та навчальної літературі. Разом про те ряд пропозицій щодо класифікації витрат за виробництво

трактується дуже суперечливо, без досить вагомої аргументації. Також необхідно виділити витрати з оподаткування, які ми класифікуємо на нелімітовані та лімітовані. Для цілей оподаткування витрати поділяються на витрати з виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг), що враховуються при оподаткуванні, та витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку.

Однією з найважливіших питань виробництва є облік виробничої собівартості та її калькулювання. Важлива роль у підвищенні дієвості методики обліку та контролю відводиться нормативному методу обліку витрат та калькулювання собівартості продукції. Цей метод є комплекс техніко-економічних заходів, що зачіпають не лише облік, а й планування, організацію виробництва, праці, матеріально-технічне постачання. Він є важливою частиною загальної системи планування та управління виробництвом.

У прикладній економіці ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» основним показником, що відбиває рух витрат, є виробнича собівартість продукції. Виробнича собівартість продукції розраховується виходячи з витрат, що припадають на відповідні культури (або групи культур), вид тварин, окрему галузь чи виробництво, та виходу продукції. Виробнича собівартість - це поточні витрати, обчислені в грошовому вимірнику та обумовлені використанням природних, трудових, матеріальних та фінансових ресурсів на виробництво продукції (робіт, послуг). Собівартість дозволяє правильно охарактеризувати діяльність будь-якого виробничого ланки з мобілізації внутрішніх резервів, і навіть виявити ступінь участі кожного їх у досягненні загальних господарських резервів. Собівартість є основою для обчислення прибутку, рентабельності за будь-якої методики розрахунку і тим самим значною мірою визначає їх величину та динаміку.

Ефективне управління витратами виробництва дозволяє: отримувати реальну інформацію про собівартість окремих видів продукції та їх позиції на ринку; налагодити випуск конкурентоспроможної продукції з допомогою

нижчих витрат і, отже, цін; здійснювати оцінку діяльності кожного підрозділу організації з фінансової точки зору. Для вдосконалення обліку необхідно процес виробничого обліку поділити на дві складові: облік витрат за виробництво і калькуляційний облік. Як обґрунтування даного підходу вона наводить такі аргументи: облік витрат та калькулювання, навіть просто як словосполучення, свідчить про роздвоєння поняття, що вони відбивають – на облік і калькулювання.

Головне завдання обліку витрат - виявити і відобразити всі без винятку практичні витрати на виготовлення згідно з множиною предметів обліку і показниками, важливими з метою управління. Підрахунок витрат на виготовлення можна здійснювати в кожній деталізації, що захоплює керівництво. А калькуляційний облік обмежений цільовими установками калькулювання.

Багаторічний досвід проведення аграрних реформ показав, що в умовах ринкових відносин сільськогосподарські підприємства не можуть успішно функціонувати без створення системи управління витратами. Високу результативність управління можна досягти лише за активного запровадження нормативного методу планування та обліку витрат, що є організаційно-економічною основою ефективного господарювання. Чим вищий рівень наукової обґрунтованості, достовірності та точності застосовуваних норм і нормативів, досконаліший за методику їх розрахунку, тим вище ефективність управлінських рішень, що приймаються.

Проблема науково обґрунтованого нормування витрат у нинішніх умовах, але може бути вирішена без широкого використання засобів електронно-обчислювальної техніки. Бухгалтерський облік повної собівартості зовсім відповідає новим умовам господарювання республіки. Процес розподілу непрямих витрат за різні види продукції, з їхньої погляд, дуже ускладнює калькуляційну роботу в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Пропонується впровадити більше гнучкі системи обліку витрат та на їх основі аналітичні механізми для обліку змін на ринку та підвищення

ефективності роботи. Важливим у своїй є виявлення, вивчення та використання досвіду високорозвинених країн сфері управлінського обліку.

Для ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» одним з головних завдань ефективної діяльності є правильне і обґрунтоване управління виробничою собівартістю, а саме їх скорочення, тобто розробка та впровадження ефективної методики управлінського обліку виробничої собівартості продукції (рис. 2.5).

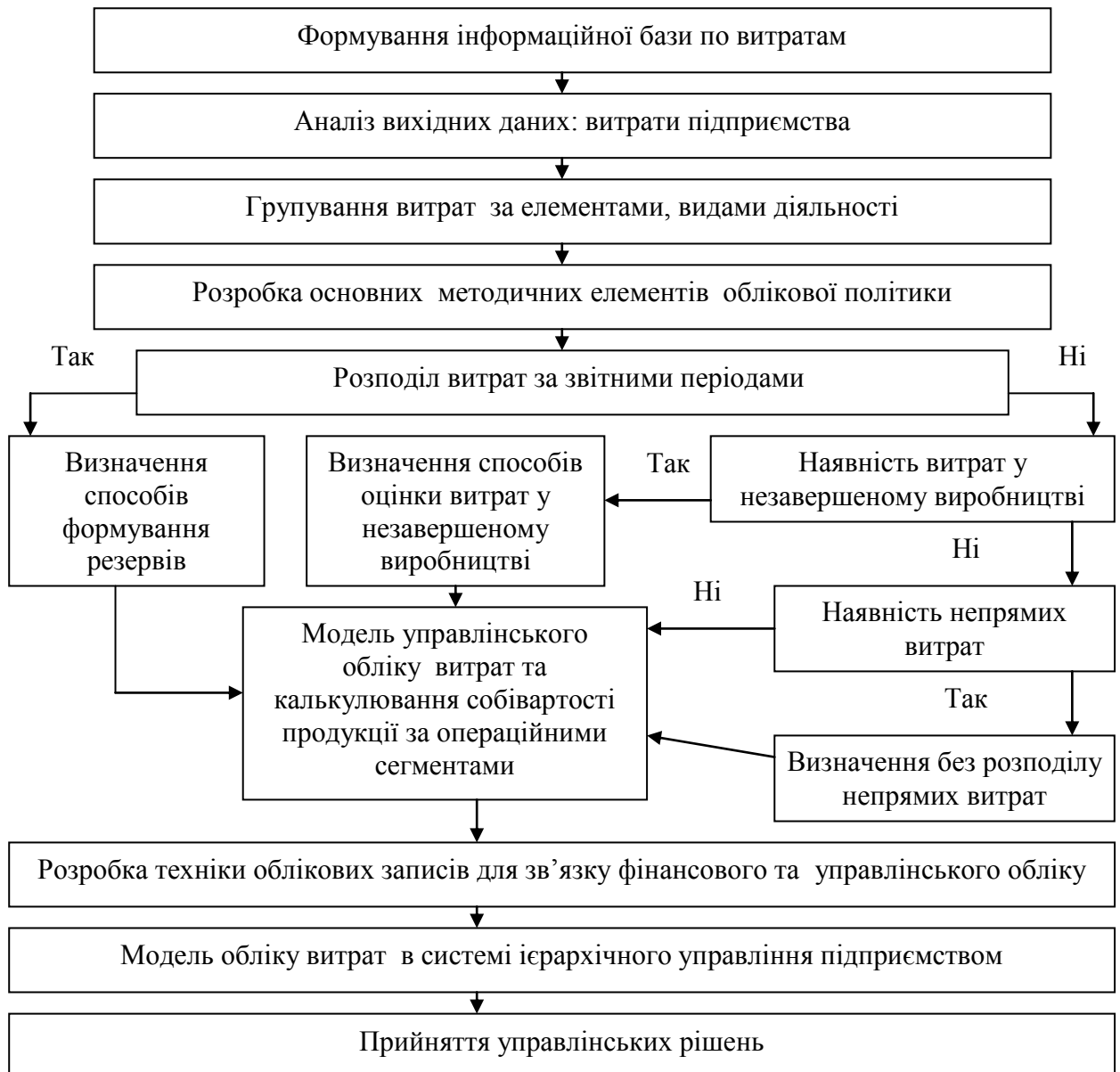

Рис. 2.5. Методика управлінського обліку виробничої собівартості продукції для ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Внаслідок впровадження управлінського обліку керівництво ТОВ

«АГРОФІРМА РОСТОК» отримує можливість здійснювати контроль витрат, своєчасно виявляти «вузькі місця» у плануванні, формуванні витрат та прийнятті управлінських рішень. Керівництву ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» необхідно своєчасно обрати метод обліку витрат на виробництво, що найбільш підходить для даного виду підприємства, та максимально відповідний способу виробництва продукції, і надалі неухильно дотримуватись цього методу.

Необхідно приділяти належну та своєчасну увагу процесу аналізу виробничої собівартості, а також організації бухгалтерського обліку, який знаходиться не на належному рівні. Це допоможе не тільки оптимізувати витрати на виробництво, а й покращити виробничий контроль і, як наслідок, підвищити економічну ефективність господарювання.

Виготовлення продукту зернових культур залишається однією з найбільш значущих також важких питань аграрного господарства. Вирішення показаної проблеми, враховує значне збільшення продуктивності виготовлення, збільшення врожайності зернових культур, поліпшення якості насіння скорочення його собівартості допустимо на основі модернізації зернової сфери також розширення посівних площ. Формування нинішньої матеріально-технічної основи за допомогою розвиток основних засобів використання сучасних технологій сприятиме значному підвищенню обсягів виробництва насіння в сільськогосподарських підприємствах. Після проведеного аналізу витрат на виробництво і формування виробничої собівартості у ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» встановлено, що для покращення синтетичного обліку треба здійснити більшу деталізацію витрат. Тому вважаємо за доцільне запропонувати деталізацію субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», згідно груп і видів реалізованої продукції, тобто ввести групування культур відповідно до біологічних особливостей :

- 2311 «Технічні»;
- 2312 «Зернові» ;

- 2313 «Зернобобові».

Для наочного ознайомлення з даною пропозицією пропонуємо розглянути рисунок 2.6.

Рис. 2.6. Субрахунки до рахунку 23 «Виробництво»

Дане нововведення, на нашу думку, дозволить краще контролювати витрачання ресурсів на конкретний вид продукції, що в свою чергу дасть змогу виявляти більш рентабельні культури. А виходячи з того, що рослинництво є основною галуззю підприємства – це вплине на підвищення ефективності в цілому.

Для поліпшення обліку в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» ми також пропонуємо автоматизувати облік виробничої собівартості.

Програмне забезпечення, створене компанією 1С, є найбільш популярним на ринку автоматизації обліку. У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» можна скористатися програмою «1С: Бухгалтерський облік 8.3».

Версія 8.3 охоплює основні види діяльності сільськогосподарських підприємств:

- рослинництво;
- переробка та зберігання власної продукції рослинництва;
- обробка продукції, що підлягає наданню;
- надання сільськогосподарських послуг.

У порівнянні зі стандартною конфігурацією програмний продукт забезпечує механізми обліку, характерні для сільського господарства.

Існує механізм ведення обліку сільськогосподарського виробництва протягом року за плановими витратами з виведенням фінансового результату для різних видів діяльності тощо. Розрахунок в обліку врожаю передбачає заповнення планової вартості для кожного окремого продукту. Всі витрати, пов'язані з певним видом діяльності, збираються протягом року для такого виду діяльності, а робота допоміжного виробництва розподіляється протягом будь-якого періоду на певну культуру. Також можна проаналізувати витрати не тільки з точки зору видів витрат і культур, а й з аналітикою за полями.

Обробка рослинництва враховується спеціально створеними документами (від збирання врожаю від поля до списання витрат при зберіганні та розподілі витрат).

Заробітна плата. Заробітна плата працівників сільського господарства нараховується та обчислюється стандартними сільськогосподарськими документами «Проїзний лист оператора-трактора», «Проїзний лист». Для інших видів нарахування передбачені стандартні документи для розрахунку заробітної плати працівникам або весь список з одночасним розподілом витрат на рахунки.

Відображення витрат не вимагає хронологічного упорядкування з операціями випуску. Так, наприклад, випуск готової продукції рослинництва можна відобразити оперативно протягом місяця, а списання всіх витрат - наприкінці місяця.

Забезпечується зберігання в інформаційній базі нормативного матеріального складу продукції здійснює певні коригування у списанні матеріалів у виробництво відповідно до норм. Забезпечуються резерви на покриття накопичених витрат, які не потрібно включати до вартості продукції, що випускається в поточному періоді. Такі витрати залишаються у незавершеному виробництві.

За цей період в документі «Звіт про виробництво на біржі» може

відображатися результат виробничої діяльності: продукції та напівфабрикатів на склад; послуги внутрішнього виробництва між відомствами.

Накопичення витрат і випуску проводяться паралельно і облік здійснюється незалежно один від одного протягом періоду, після чого розраховується фактична вартість. Для цього необхідно використовувати документ «Закриття місяця», з введенням якого: враховується баланс незавершеного виробництва; багатоступеневе виробництво та контр-випуск; За собівартістю випуску я розподіляю накладні витрати.

Механізм «зустрічного питання» дозволяє виконувати розрахунок фактичної вартості. Наприклад, якщо готовий продукт частково знову використовується для виготовлення напівфабрикатів.

Зворотні доходи обліковуються за фіксованою ціною виробництва, зазначеної в документі. В результаті закінчення періоду витрати на відпрацьовані відходи не коригуються. У бухгалтерському обліку така операція інтерпретується як негативні витрати, тобто сума матеріальних витрат на виробництво готової продукції знижується на вартість повернутих відходів. Слід мати на увазі, що при переході на нову версію автоматизованої форми обліку компанія зіткнеться з проблемою відсутності кваліфікованих фахівців в області автоматизації. Для того, щоб ця проблема не стала каменем спотикання в бухгалтерській роботі підприємства, на нашу думку, необхідно: залучити молодих фахівців до роботи, на середньому рівні знати конфігурацію «1С: Бухгалтерський облік 8.3 для України», щоб вони могли формулювати вимоги до програмного забезпечення, оцінювати їх якість і ефективність, вибирати програмне забезпечення, яке найбільш відповідає конкретним запитам, тощо.

Отже, для роботи бухгалтерії досліджуваного підприємства доречно використовувати програму «1С: Бухгалтерія 8.3», оскільки дана версія забезпечує можливість ведення обліку декількох організацій в єдиній інформаційній базі. У версії «1С: Бухгалтерія 8.3» розширені можливості налаштування типових операцій – засоби згрупованого введення

бухгалтерських проводок, які досить часто застосовуються. Цей простий, але ефективний інструмент автоматизації тепер може легко і швидко налаштувати користувач самостійно.

Таким чином, автоматизація обліку витрат на виробництво продукції рослинництва дозволяє здійснювати його своєчасно і з меншою трудомісткістю, забезпечує всебічне й достовірне проведення в бухгалтерському обліку фактично понесених витрат на виробництво й реалізацію товарів, контроль за правильним вжиттям матеріалів, палива, сировини, фондів заробітної плати енергії тощо. Також здійснювати глибокий аналіз з метою пошуку резервів зменшення фактичної собівартості продукції, яку виготовляє господарство.

Висновки до другого розділу

1. Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» показала, що товариство має рейтинг фінансового стану за досліджуваний період на рівні А, оскільки інтегрований показник коливається в межах від 8,78 в 2017 р. до 8,33 в 2021р., але він знаходиться на нижній межі.

2. Бухгалтерська служба ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» складається з чотирьох осіб. Ведення обліку здійснюється за допомогою журнально-ордерної форми обліку. Якісні характеристики персоналу облікової служби визначаються ступенем професійної та кваліфікаційної придатності їх до покладених обов'язків на працівників та виконуваних ними завдань.

3. У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» всі без винятку записи в бухгалтерському обліку про виробничу собівартість виконують в основі певних первинних документів, підкреслюючи подібні категорії паперів: прямі матеріальні витрати; прямі витрати з оплати праці; загальновиробничі витрати: амортизація виробничих основних засобів; інші прямі витрати.

4. В ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» має роль комбінація суспільного і

індивідуального виготовлення. Це, безперечно, вимагатиме різного підходу до обліку витрат і встановленню собівартості товару. Встановлення виробничої собівартості товару і підрахунок виробничих витрат взаємопов'язані.

5. ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» застосовують для обліку витрат 9 клас рахунків «Витрати діяльності» без відкриття рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та рахунок 23 «Виробництво» для виробничої собівартості

6. Для ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» одним з головних завдань ефективної діяльності є правильне і обґрунтоване управління виробничою собівартістю, а саме їх скорочення, тобто розробка та впровадження ефективної методики управлінського обліку виробничої собівартості продукції.

7. Для покращення синтетичного обліку треба здійснити більшу деталізацію витрат. Тому вважаємо за доцільне запропонувати деталізацію 231 «Рослинництво» субрахунку, згідно груп і видів вирощуваної продукції, тобто ввести групування культур відповідно до біологічних особливостей : 2311 «Технічні»; 2312 «Зернові»; 2313 «Зернобобові».

8. Для поліпшення обліку в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» ми також пропонуємо автоматизувати облік виробничої собівартості. Програмне забезпечення, створене компанією 1С, є найбільш популярним на ринку автоматизації обліку. У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» можна скористатися програмою «1С: Бухгалтерський облік 8.3».

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Контроль виробничої собівартості продукції на підприємстві

Контроль за формуванням собівартості є найважливішим аспектом управлінського обліку та інформаційного забезпечення управління. Запитання організації, регулювання та проведення контролю, його подальше вдосконалення постійно перебувають у центрі уваги представників науки й практики. Система внутрішнього контролю ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» складається з елементів які наведені на рисунку 3.1.

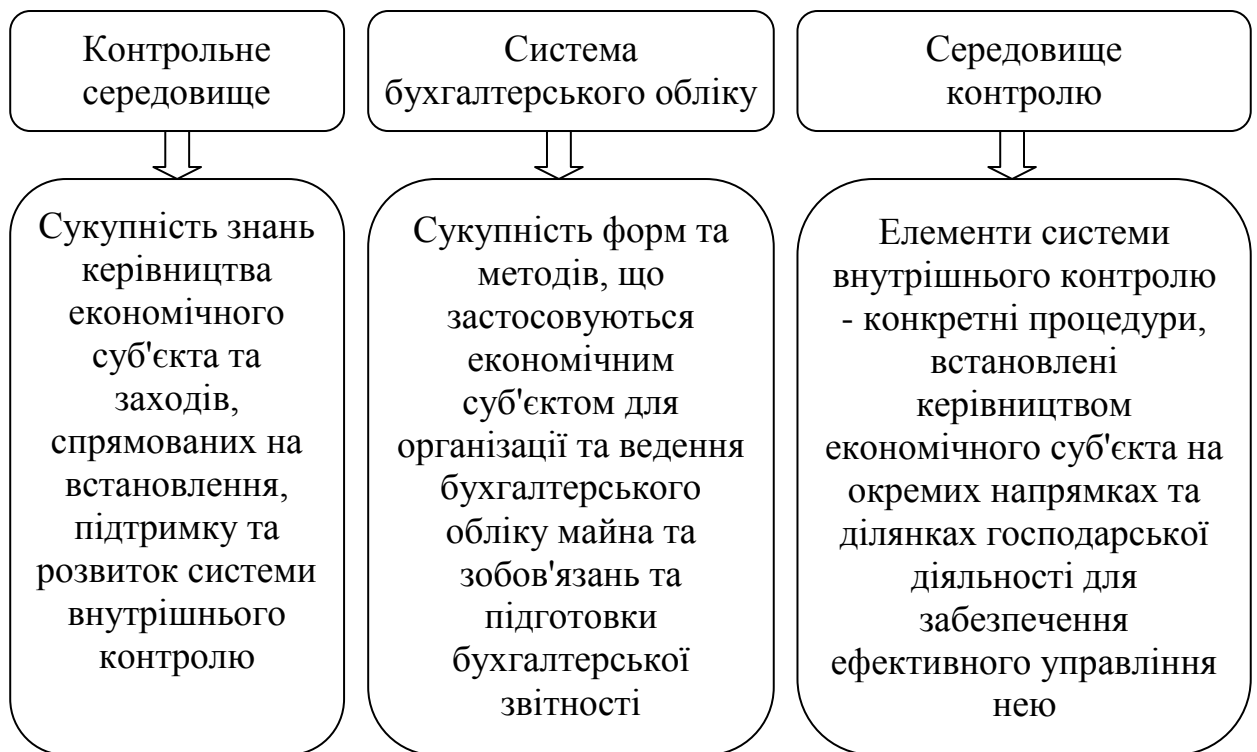

Рис. 3.1. Система внутрішнього контролю ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

При внутрішньому контролі витрат та рівня собівартості продукції (робіт, послуг) у сільському господарстві контролер повинен знати і розуміти, що собівартість великою мірою залежить від впливу основних техніко-економічних факторів: запровадження прогресивних технологій

виробництва; проведення заходів щодо покращення родючості земель; підвищення технічного рівня та комплексної механізації виробництва; впровадження кращих високопродуктивних сортів та гібридів сільськогосподарських культур; підвищення якості виробничих ресурсів (сільськогосподарських машин, обладнання, худоби, насіння, кормів, добрив та ін.); раціонального використання матеріальних та трудових ресурсів; зміни цін на матеріальні ресурси та основні засоби; застосування прогресивних форм організації праці та її оплати.

У собівартості товару як і штучному показнику відображається результативність виробничої і торгової роботи фірми. З ступеня собівартості товару залежить ступінь (обсяг) доходу. Чим менше організація витрачає трудових, матеріальних і економічних ресурсів у виробництво лічені одиниці товару, водночас, тим більшим буде прибуток.

Собівартість як економічна категорія показує, у що обходиться ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» виробництво та реалізація продукції, а також дозволяє об'єктивно судити про те, наскільки економічно вигідно це виробництво у конкретних умовах господарювання. Коефіцієнт собівартості дає можливість ґрунтовно дослідити фінансове становище компанії, виявляти запаси збільшення продуктивності виготовлення.

Коефіцієнт собівартості дає можливість дослідити фінансове становище компанії, виявляти запаси збільшення продуктивності виготовлення, встановлювати перспективи подальшого розвитку, послідовно вдосконалювати розміщення виробництва та його спеціалізацію, встановлювати та планувати виробництво.

Система контролю виробничої собівартості за теперішніх умов стає вирішальним моментом стосовно впливу на результати діяльності підрозділів і підприємства в цілому. З усіх видів економічного контролю більшу увагу слід приділити внутрішньогосподарському контролю, зокрема, за умов кризових явищ в економіці України.

В ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» для зниження ризику й попередження

банкрутства підприємства на ньому проводяться регулярні перевірки. Здебільшого це перевірки у вигляді ревізії, але товариство також налагоджує діяльність внутрішнього контролю. Такі дії мають запобігти зловживанням і порушенням в інвестиційній, операційній та фінансовій діяльності працівників підприємства, забезпечити раціональним використанням ресурсів за ефективний контроль.

Організація внутрішньогосподарського контролю згідно з чинним законодавством лежить на керівникові господарства. Згідно із затвердженим планом роботи сфери управління, здійснюють періодичний поточний контроль за діяльністю підприємства. Після одержання результатів контрольних перевірок керівник приймає рішення щодо усунення причин, які негативно впливають на діяльність підприємства, якщо такі були виявлені.

Внутрішній контроль на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» здійснює керівник та головний бухгалтер. Керівник підприємства у свою чергу створює всі необхідні умови для відповідного ведення бухгалтерського обліку - це є його обов'язком завданням.

Для керівника бухгалтерії головною метою вважається надання дотримання на підприємстві певних загальних організаційних засад фінансового обліку, організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських процесів.

Спочатку надглядається концепція документування і обліку, обстежується правомірність і раціональність накладених організаційних процесів на основі первинних паперів; справжність відображення записів в облікових регістрах.

Присутність виконання внутрішнього контролю виробничої собівартості підприємства керівник бухгалтерії ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» застосовує:

- нормативний контролю, який передбачає дослідження охоплюваного відображеної в акті дії відповідно до її співвідношення функціонуючих нормам, законів і правил;

- цифровий контроль, що складається з контролю за точністю підрахунків, зроблених при поєднанні певного рахівничого документа.

Один раз на рік ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» проводить інвентаризацію активів шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівняння отриманих даних з даними бухгалтерського обліку.

Відповідальність за проведення інвентаризації покладається на керівника підприємства згідно із законодавством, до обов'язків якого входить: забезпечення належних умов для її проведення у короткі строки, визначення об'єктів, кількості і термінів проведення інвентаризації.

Одним із методів контролю є аналіз, отже проведемо аналіз виробничої собівартості в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК», джерелом якого є «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» форма № 50-сг (річна) за 2017-2021 рр. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Структура виробничої собівартості виробленої продукції ТОВ
«АГРОФІРМА РОСТОК», тис. грн.

Назва виду продукції	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2017 р.
Культури зернові та зернобобові	25038,0	23650,0	29067,0	36145,3	44237,7	176,68
у тому числі: пшениця	16829,0	17660,0	19123,2	25535,5	27248,1	161,91
кукурудза на зерно	-	-	-	10609,8	16989,6	-
ячмінь	6167,3	3560,1	6200,9	-	-	-
просо	1840,8		898,4	-	-	-
культури зернобобові сушені	200,9	2429,9	1648,2	-	-	-
Насіння ріпаку й кользи	4516,4	9882,7	17551,6	20372,3	12868,1	284,92
Насіння соняшнику	20296,1	33163,4	35064,9	28545,2	32856,6	161,89
Продукція усього	49850,5	66731,5	81683,5	85062,9	89962,4	180,46

З таблиці 3.1 видно, що в структурі виробничої собівартості виробленої продукції ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» більшу частину (49,17 % в 2021 р.) займають витрати на виробництво зернових та зернобобових культур. Також потрібно відмітити, що за досліджуваний період на підприємстві постійно сіють такі культури, як пшениця ріпак і соняшник, а такі культури як

кукурудза на зерно, ячмінь, просо і культури зернобобові сушені використовують для сівозміни. Зазначимо, що виробнича собівартість виготовленої продукції виросла в цілому по підприємству на 80,46 % або на 40111,9 тис. грн.

Проведемо аналіз витрат згідно фінансової звітності ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» за 2017-2021 рр., тис. грн. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Аналіз витрат за статтями Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» за 2017-2021 рр.,

Показники	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021 р. у % до 2017 р.
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	50116	80,42	50017	95,40	90333	87,80	120105	94,76	66050	85,83	131,79
Адміністративні витрати	2227	3,57	1797	3,43	2115	2,06	2099	1,66	3548	4,61	159,32
Витрати на збут	9971	16,00	612	1,17	8173	7,94	4098	3,23	7272	9,45	72,93
Інші операційні витрати	-	-	-	-	2260	2,20	445	0,35	84	0,11	-
Всього витрат	62314	100,0	52426	100,0	102881	100,0	126747	100,0	76954	100,0	123,49

Провівши аналіз витрат за статтями Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), потрібно відзначити, що собівартість реалізованої продукції займає основну суму витрат у структурі фінансового звіту. За досліджуваний період сума собівартість реалізованої продукції збільшилася на 31,79 % або 15934 тис грн., питома вага за цей період зросла від 80,42 % в 2017 році до 85,83 % в 2021 році. Потрібно відмітити, що витрати на збут зменшилися на 27,07 % за рахунок зменшення залучених перевізників готової продукції до пункту призначення. Адміністративні витрати виросли на 59,32 % або 1321 тис. грн., пояснюється збільшенням витрат на відрядження адміністративного персоналу та збільшенням вартості матеріальних цінностей, які використовуються адміністрацією.

Таким чином, значних порушень з боку законодавства щодо визначення та формування собівартості продукції, а також правильності

віднесення витрат підприємства до адміністративних та витрат на збут не виявлено. Всі суми в бухгалтерській звітності підтверджені відповідними первинними документами.

На нашу думку, ведення внутрішньогосподарського контролю на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» є не досить досконалим. Таким чином, потрібно проводити інвентаризацію декілька раз на рік.

3.2. Напрями вдосконалення контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві

Завдання контролю полягає у забезпеченні раціонального витрачання сировини, матеріалів, паливно-енергетичних та трудових ресурсів, ліквідації простоїв машин та обладнання, а також у виявленні резервів зниження витрат виробництва.

Присутність контролю точності розрахунків виробничої собівартості товару (праць, послуг) є необхідним насамперед простежити дотримання основних принципів формування собівартості. Виробничі ресурси при використанні обладнання мають різний характер споживання та застосування, що викликає відмінності у формуванні і, як наслідок цього, у нормуванні, плануванні та обліку витрат. Угрупування витрат у розрізі калькуляційних статей або елементів, як це робиться при обчисленні виробничої собівартості продукції, не повною мірою відповідає завданням управління ефективністю витрат.

Як свідчить практика, під час проведення перевірки витрат за виробництво, контролерами простежується дотримання таких основних принципів формування собівартості продукції:

- документальне підтвердження витрат;
- виробнича спрямованість;
- незалежність віднесення витрат від терміну платежу.

На наш погляд, дотримання лише зазначених принципів не повною

мірою відповідає завданням управління витратами виробництва, що може спотворювати інформацію про собівартості продукції.

У той же час з метою всебічного вивчення витрат, а також здійснення контролю за правильним формуванням виробничої собівартості продукції у бухгалтерському обліку поряд з наведеними вище доцільно врахувати і наступні, на наш погляд, основні принципи:

- легальність здійснення витрат, що включаються до собівартості;
- законодавче обмеження витрат, що включаються до собівартості продукції (робіт, послуг);
- приналежність витрат до діяльності економічного суб'єкта;
- тимчасове розмежування витрат.

Правильне застосування у бухгалтерському обліку вищезазначених принципів формування виробничої собівартості продукції та контроль за їх дотриманням у процесі перевірки спрямовані на забезпечення захисту економічних інтересів власника ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК». Водночас ефективність контролю над формуванням виробничої собівартості продукції залежить і від застосовуваного методу обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.

Здійсненню контролю за формуванням виробничої собівартості найбільшою мірою відповідає нормативний метод обліку, орієнтований на забезпечення високої оперативності. Отже, його застосування сприяє своєчасному виявленню відхилень та вивченню причин. Але хоча в більшості економічних суб'єктів цей метод використовується формально слід зазначити, що подібна практика сприяє порушення чинного законодавства та положень облікової політики ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК».

Основними завданнями контролю виробничої собівартості є:

- контроль правдивості звітної інформації щодо справжньої собівартості цілої товарної продукції і на розмірі товарної товару у відпускних цінах підприємств;
- контроль точності запровадження початкова вартість товару

одиночних різновидів витрат;

- формування чинників відхилень з проекту (при перевищенні планових витрат і винних у цьому офіційних осіб);
- аналіз виконання планового завдання відповідно до виробничої собівартості продукту;
- виявлення запасів зменшення виробничої собівартості продукту а також створення граней згідно з знищенням факторів, що зажадали подорожчання продукту, а також мобілізації відкритих запасів зменшення виробничої собівартості продукту.

Здійснюючи перевірку потрібно звертати увагу на достовірність відображення витрат, їх склад, методи їх оцінки, документальне оформлення та інші аспекти наведені на рисунку 3.2.

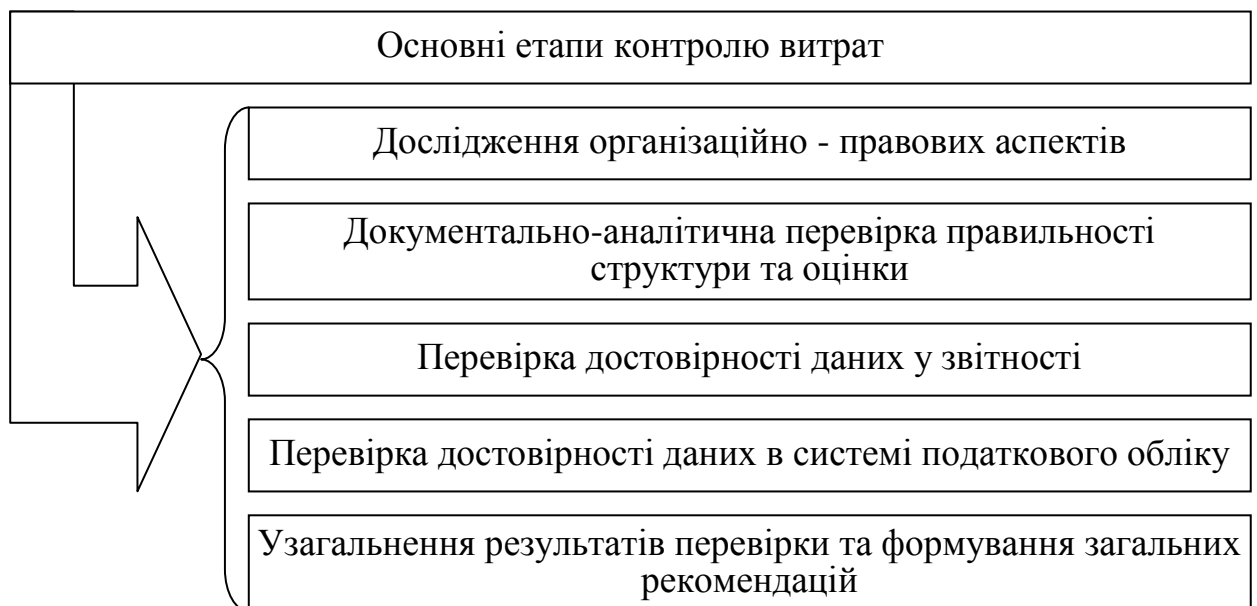

Рис. 3.2. Основні етапи здійснення контролю витрат в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

Основними джерелами інформації під час проведення перевірки є бухгалтерська звітність, облікові регістри, первинні документи.

Слід підкреслити, що реальний (ефективний) контролю застосування матеріальних ресурсів у підрозділах ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК», що мають велику номенклатуру нотаток матеріальних витрат, практично не

проводиться. Лише подальший контроль, відповідно до відомостей рахівничого обліку, проводить бухгалтерія відповідно до закінчення звітнього етапу, а отже, часу застосування зазначених ресурсів. Це обумовлюється водночас, що діяльність концепції контролю має бути економічно прибутковим, тобто витрати на її діяльність повинні бути менше витрат ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» через її відсутність. Якщо концепція внутрішньогосподарського контролю стане ефективно працювати, це дозволить зменшити витрати на здійснення внутрішнього аудиту.

Для удосконалення контролю виробничої собівартості нами розроблений документ вибіркового контролю, який представлений на рисунку 3.3.

Таблиця вибіркового контролю				
за формуванням собівартості виготовленої продукції _____				
(вид продукції)				
Склад витрат на одиницю продукції:				
1. Постійні витрати:				
№ з/п	Назва	Сума, грн.		
		За даними підприємства	За даними перевіряючого	Відхилення (грн.)
1	...			
...
Разом				
2. Змінні витрати:				
№ з/п	Назва	Сума, грн.		
		За даними підприємства	За даними перевіряючого	Відхилення (грн.)
1	...			
...
Разом				
Висновок перевіряючого _____				
Перевіряючий _____ Дата перевірки «__» _____ 202_р.				
(ім'я, прізвище, підпис)				

Рис. 3.3. «Таблиця вибіркового контролю для перевірки правильності калькуляції виробничої собівартості продукції при проведенні внутрішнього контролю»

Значним кроком удосконалення контролю за матеріальними витратами вважається їх стандартизація, тобто є застосування компонентів нормативного методу калькулювання витрат у початкова ціна товару. Норма гарантує оцінку витрат на 1 штуку виготовлення, а кошторис – оцінку витрат на цілий розмір виготовлення. При проведенні внутрішнього контролю вивчення ознаки витрат на штуку товару, а не в обсяг виробництва дозволяє виробити відповідну для споживача ціну, швидше і об'єктивно оцінити обсяг доходів до оподаткування з конкретного обсягу виробленого і реалізованого товару.

Таким чином, внутрішній контроль за виробничою собівартістю є важливою виконавчою відповідальністю на підприємстві, оскільки дозволяє виявити недоліки та порушення при відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій, нестачі та розкрадання цінностей і в кінцевому підсумку дозволяє скласти рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення системи обліку в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК».

Висновки до третього розділу

1. В ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» для зниження ризику й попередження банкрутства підприємства на ньому проводяться регулярні перевірки. Здебільшого це перевірки у вигляді ревізії, але товариство також налагоджує діяльність внутрішнього контролю. Такі дії мають запобігти зловживанням і порушенням в інвестиційній, операційній та фінансовій діяльності працівників підприємства, забезпечити раціональним використанням ресурсів за ефективний контроль.

2. Внутрішній контроль на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» здійснює керівник та головний бухгалтер. Керівник підприємства у свою чергу створює всі необхідні умови для відповідного ведення бухгалтерського обліку - це є його обов'язком завданням. Для керівника бухгалтерії головною метою вважається надання дотримання на підприємстві певних загальних

організаційних засад фінансового обліку, організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських процесів.

3. В структурі виробничої собівартості виробленої продукції ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» більшу частину (49,17 % в 2021 р.) займають витрати на виробництво зернових та зернобобових культур. Також потрібно відмітити, що за досліджуваний період на підприємстві постійно сіють такі культури, як пшениця ріпак і соняшник, а такі культури як кукурудза на зерно, ячмінь, просо і культури зернобобові сушені використовують для сівозміни. Зазначимо, що виробнича собівартість виготовленої продукції виросла в цілому по підприємству на 80,46 % або на 40111,9 тис. грн.

4. На нашу думку, ведення внутрішньогосподарського контролю на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» є не досить досконалим. Таким чином, потрібно проводити інвентаризацію декілька раз на рік.

5. Здійсненню контролю за формуванням виробничої собівартості найбільшою мірою відповідає нормативний метод обліку, орієнтований забезпечення високої оперативності. Отже, його застосування сприяє своєчасному виявленню відхилень та вивченню причин. Але хоча в більшості економічних суб'єктів цей метод використовується формально слід зазначити, що подібна практика сприяє порушення чинного законодавства та положень облікової політики ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК».

6. Запропонований документ «Таблиця вибіркового контролю для перевірки правильності калькуляції виробничої собівартості продукції при проведенні внутрішнього контролю» буде спрощувати реалізацію контролю над калькулюванням виробничої собівартості продукту, мається на увазі бути щоразу при виготовленні нової партії і відповідно до різних видів виробленого товару і впроваджувати коригування в період реалізації цього попереднього контролю.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У роботі було поставлено та вирішено основні завдання, що стосуються теоретико-методологічного та практичного ведення обліку і контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві. Основні висновки, які з вирішення поставлених завдань, зводяться до наступного:

1. У процесі дослідження теоретичних аспектів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції було встановлено, що зниження собівартості продукції зменшує її вартість, що скорочує не тільки індивідуальні, а й суспільно необхідні витрати на виробництво. Проведений у роботі аналіз існуючих нормативно-правових актів та літературних джерел дозволив уточнити співвідношення названих економічних категорій з метою забезпечення єдиного методологічного підходу до обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

2. Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» показала, що товариство має рейтинг фінансового стану за досліджуваний період на рівні А, оскільки інтегрований показник коливається в межах від 8,78 в 2017 р. до 8,33 в 2021р., але він знаходиться на нижній межі.

3. У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» всі без винятку записи в бухгалтерському обліку про виробничу собівартість виконують в основі певних первинних документів, підкреслюючи подібні категорії паперів: прямі матеріальні витрати; прямі витрати з оплати праці; загальновиробничі витрати: амортизація виробничих основних засобів; інші прямі витрати.

4. ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» застосовують для обліку витрат 9 клас рахунків «Витрати діяльності» без відкриття рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та рахунок 23 «Виробництво» для виробничої собівартості

5. Для ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» одним з головних завдань ефективної діяльності є правильне і обґрунтоване управління виробничою собівартістю, а саме їх скорочення, тобто розробка та впровадження

ефективної методики управлінського обліку виробничої собівартості продукції.

6. Внутрішній контроль на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» здійснює керівник та головний бухгалтер. Керівник підприємства у свою чергу створює всі необхідні умови для відповідного ведення бухгалтерського обліку - це є його обов'язком завданням. Для керівника бухгалтерії головною метою вважається надання дотримання на підприємстві певних загальних організаційних засад фінансового обліку, організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських процесів.

7. В структурі виробничої собівартості виробленої продукції ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» більшу частину (49,17 % в 2021 р.) займають витрати на виробництво зернових та зернобобових культур. Також потрібно відмітити, що за досліджуваний період на підприємстві постійно сіють такі культури, як пшениця ріпак і соняшник, а такі культури як кукурудза на зерно, ячмінь, просо і культури зернобобові сушені використовують для сівозміни. Зазначимо, що виробнича собівартість виготовленої продукції виросла в цілому по підприємству на 80,46 % або на 40111,9 тис. грн.

8. На нашу думку, ведення внутрішньогосподарського контролю на ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» є не досить досконалим. Таким чином, потрібно проводити інвентаризацію декілька раз на рік.

На основі сформульованих висновків, виявлених недоліків та з метою покращення ведення обліку і контролю виробничої собівартості продукції на підприємстві запропоновані наступні напрями удосконалення:

1. Для покращення синтетичного обліку треба здійснити більшу деталізацію витрат. Тому вважаємо за доцільне запропонувати деталізацію 231 «Рослинництво» субрахунку, згідно груп і видів вирощуваної продукції, тобто ввести групування культур відповідно до біологічних особливостей : 2311 «Технічні»; 2312 «Зернові»; 2313 «Зернобобові».

2. Для поліпшення обліку в ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» ми також

пропонуємо автоматизувати облік виробничої собівартості. Програмне забезпечення, створене компанією 1С, є найбільш популярним на ринку автоматизації обліку. У ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» можна скористатися програмою «1С: Бухгалтерський облік 8.3».

3. Здійсненню контролю за формуванням виробничої собівартості найбільшою мірою відповідає нормативний метод обліку, орієнтований забезпечення високої оперативності. Отже, його застосування сприяє своєчасному виявленню відхилень та вивченню причин. Але хоча в більшості економічних суб'єктів цей метод використовується формально слід зазначити, що подібна практика сприяє порушення чинного законодавства та положень облікової політики ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК».

4. Запропонований документ «Таблиця вибіркового контролю для перевірки правильності калькуляції виробничої собівартості продукції при проведенні внутрішнього контролю» буде спрощувати здійснення ретельного контролю за калькулюванням виробничої собівартості продукту, його передбачається бути щоразу при виробництві нової партії і відповідно до будь-якого типу виробленого товару і вводити виправлення в період реалізації цього поточного контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва, Ф.В., Васильєва В.Г. Удосконалення обліку витрат на виробництво та формування собівартості продукції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2019. Вип. 23, Ч. 1. С. 5-9.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. 2-ге вид., доп. і перероблене. К.: КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Бадалов Х.М. Сучасний стан і тенденції рівня собівартості зернових в сільськогосподарських підприємствах України та США. *Агросвіт*, 2015. №8. С.76-80.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства : навчальний посібник. К.: Атїка, 2002. 480 с.
5. Бондаренко Є., Ткаченко О. Класифікація витрат за економічними елементами які включаються в собівартість продукції. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 8-9.
6. Бондаренко Н.М., Устименко А.К. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 11. Частина 2. С. 51-54.
7. Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник. К.: Знання, 2012. 211 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник для студентів вузів спеціальності «Облік і аудит» / Вид. 2-ге, доп. і перероб. Житомир : ЖІТІ, 2000. – 640 с.
9. Бутинець Ф.Ф., Лайчук С.М., Олійник О.В., Шигун М.М. Організація бухгалтерського обліку. Житомир: ПП «Рута». 2002. 591 с.
10. Бухгалтерський управлінський облік: підручник для студентів спеціальності 7.050.106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська ; за ред. проф. Ф.Ф.

Бутинця. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир: Рута, 2002. 480 с.

11. Варченко О.М., Свиноус І.В., Іванова Л.С., Ткаченко К.В., Биба В.А. Методичні підходи до управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 12. 19-26.

12. Глушач Ю. С., Фальченко О. О. Методичні аспекти обліку витрат та калькулювання собівартості продукції у вітчизняній та зарубіжній обліковій практиці. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск № 29. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/54537/1/ES_2021_29_Hlushach_Metodychni_aspekty.pdf (дата звернення: 15.11.2022).

13. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Лібра, 2003. 704 с.

14. Демченко А., Ткаченко О. Виробничі витрати як об'єкт управління фінансово-економічною безпекою. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-30 жовтня 2021 р.: В 2 т. Том 1. Дніпро: 2021. С. 86-87.

15. Дерій В.А., Гуцаленко Л.В., Козаченко А.Ю. Організаційно-методичні аспекти обліку та контролю невиробничих витрат: монографія Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2016. 240 с.

16. Дороженко Л.І. Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2014. № 2. С. 72-76.

17. Драган І.О. Система обліку витрат на виробництво та їх характеристика. *Агросвіт*. 2015. № 15. С. 27-30.

18. Дробишева О.О., Сопіна С.Л. Сучасні методи управління витратами на підприємстві. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 5 (17). С. 90-94.

19. Економіка : навч. посібник [для загальноосвітніх навч. закладів] / за ред. С.В. Степаненка. – 2-ге вид. [доп.]. К.: КНЕІ, 2001. 306 с.

20. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін. ; За ред. акад. АНУ, проф. М.Г. Чумаченка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
21. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.09.2022).
22. Корольова О.І. Облік витрат виробництва: проблеми та перспективи. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. № 1. С. 79-90.
23. Котляров М.Д., Тітаренко Г.Б. Концептуальні основи управління витратами суб'єктів господарювання в умовах удосконалення ринкових відносин. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С.43-47.
24. Кравченко М.В., Блажко А.В., Вільхова Т.В. Вдосконалення обліку витрат на виробництво продукції на аграрному підприємстві. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2019. № 4. С. 134-139.
25. Лепетан І. Методи обліку витрат: вітчизняний та зарубіжний досвід. URL: http://sophus.at.ua/publ/2014_12_16_lutsk/sekcija_2_2014_12_16/metodi_obliku_vitrat_vitchiznjaniy_ta_zarubizhnij_dosvid/75-1-0-1147 (дата звернення: 09.08.2022).
26. Макаренко А.П., Рянічева А.Л. Удосконалення методики аудиту виробничої собівартості продукції підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. №2. С. 12-19.
27. Манілич М.І., Миронюк, О.В. Собівартість продукції: теоретичний аспект. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Znp/En/2012_8/01SPTA.pdf (дата звернення: 10.08.2022).
28. Мацибора В.І. Економіка сільського господарства: підручник. К.: Вища шк., 1994. 415 с.
29. Меліхова Т.О., Височина В.В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 69-75.
30. Меліхова Т.О., Троян О.В., Лауреанті Д.С. Удосконалення

методики внутрішнього контролю витрат на виробництво для підвищення економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. №3. С. 34-41.

31. Методичні рекомендації з обліку запасів, наказ Мінфіну від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>. 89 (дата звернення: 20.10.2022).

32. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, наказ Мінпромполітики від 09.07.2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (дата звернення: 03.09.2022).

33. Міценк Н.Г., Мизгала С.В. Собівартість продукції як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.4. С. 129-132.

34. Міценко Н.Г., Мизгала С.В. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. № 19(4). С. 129-132.

35. Назаренко Т. П., Франчук І. Б., Вітер С. А. Методичні аспекти обліку та управління витратами на виробництво продукції. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 83-89.

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13188> (дата звернення: 17.06.2022).

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 28.05.2022).

38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України

27.04.2000 р. № 92 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 01.06.2022).

39. Остапенко Я.О. Облік витрат на виробництво та собівартості продукції харчової галузі як складова реформованого бухгалтерського обліку. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2008. Вип. 245. С. 926-932.

40. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік. Т.: Карт-бланш. 2002. 264 с.

41. Пархоменко В.М. Собівартість і фінансові результати у податковому законодавстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 1996. № 4. С. 2-6.

42. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 23.09.1999 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 46-47, ст.403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 24.12.2022).

43. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування, затверджене наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. № 219 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#n13> (дата звернення: 13.01.2023).

44. Пустова І.В. Методи управління витратами в сучасних умовах: ефективність застосування, переваги та недоліки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 11. С. 39-42.

45. Радченко К.М. Собівартість як економічна категорія, принципи та значення її калькулювання. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2011_8_4/10.pdf дата звернення: 19.10.2022).

46. Рибак І.В., Гут Л.В. Собівартість продукції як важливий показник ефективності роботи підприємства. *Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ЛЮГОС. Мистецтво наукової думки»* 2020. №9 Січень. С. 17-20.

47. Родіна О.В. Історичний розвиток категорії «витрати». *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 420-424.

48. Рудніченко Є.М. Ядуха С.Й. Перспективи використання

нетрадиційних методів управління витратами на вітчизняних промислових підприємствах. *Економіка і регіон*. № 5 (54). 2015. С. 40-46.

49. Скорнякова Ю.Б., Лукіна Д.В. Окремі питання вдосконалення обліку витрат виробництва та формування собівартості продукції. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-50> дата звернення: 28.12.2022).

50. Скрипник М. Собівартість продукції як економічна категорія. *Економічний аналіз*. 2010. №7. С. 339-341.

51. Сук П.Л. Виробнича і податкова собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг. *Економіка АПК*, 2011. №11. С.56-60.

52. Тетієвська В.В. Актуальні шляхи удосконалення обліку витрат на підприємстві. «*Е-КОНОМІКА*». 2021. № 1(5). С.22-25.

53. Ткаченко О.С., Коробкін Є.О. Витрати як об'єкт бухгалтерського обліку. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 16-17 травня 2019 р. Дніпро: ННІЕ, 2019. С. 42-44.

54. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін. Тернопіль.: ВПЦ «Економічна думка», 2017. 451 с.

55. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства. Київ : ЦУЛ, 2002. 656 с.

56. Царук Н.Г. Удосконалення підходів до обліку витрат та калькулювання собівартості продукції овочівництва. *Ефективна економіка*. 2014. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3172> дата звернення: 22.08.2022).

57. Чернецька О.В. Методичні підходи до визначення ефективності витрат сільськогосподарських підприємств в управлінському обліку. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. №7(1). С.188-195.

58. Malappuram O. Cost Accounting. URL: <http://www.universityofcalicut.info/CostAccounting> (дата звернення: 05.06.2022).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Фінансові результати діяльності ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК», тис.

грн.

№ з/п	Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021р. до 2017р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	127899	101247	123452	167612	136254	106,53
2	Операційні витрати, у тому числі:						
	а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	50116	50017	90333	120105	66050	131,79
	б) адміністративні витрати;	2227	1797	2115	2099	3548	159,32
	в) витрати на збут;	9971	612	8173	4098	84	0,84
	г) інші операційні витрати.	-	-	2260	445	7272	-
3	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	60,82	50,60	26,83	28,34	51,52	84,72
4	Валовий прибуток (збиток)	77783	51230	33119	47507	70204	90,26
5	Фінансовий результат до оподаткування	68541	54673	20571	40865	59300	86,52
6	Чистий прибуток (збиток)	68541	54673	20571	40865	59300	86,52
7	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	68541	54673	20571	40865	59300	86,52
8	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	88,12	106,72	62,11	86,02	84,47	-3,65
9	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	53,59	54,00	16,66	24,38	43,52	-10,07

ДОДАТОК Б

Оцінка платоспроможності, ліквідності, та оборотності оборотних активів ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % (відхилення, +/-) 2021р. до 2017р.
1. Оцінка оборотності оборотних активів								
1.1	Середньорічна вартість оборотних активів	-	138332	186675	185370	177858	213688	154,47
1.2	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	127899	101247	123452	167612	136254	106,53
1.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	0,92	0,54	0,67	0,94	0,64	68,96
1.4	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	389	664	541	382	565	145
1.5	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	1,08	1,84	1,50	1,06	1,57	145,00
2. Оцінка ліквідності								
2.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	8660	8897	29180	42736	12686	146,49
2.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	116898	123644	69291	109864	122239	104,57
2.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	39995	75255	64472	40173	99678	249,23
2.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	2419	2334	2450	1025	2744	113,44
2.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	4616	641	138	392	292	6,33
2.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	29375	29380	29690	29869	29910	101,82
3. Оцінка платоспроможності								
3.1	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	17,85	44,55	38,05	107,69	44,44	249,01
3.2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	1,23	2,99	11,28	30,16	4,18	339,44
3.3	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	5,47	7,58	6,33	7,64	8,97	164,14
3.4	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	23,53	69,85	62,96	136,04	77,27	328,37

ДОДАТОК В

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК» за 2017-2021 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021р. до 2017р.
1. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,168	0,153	0,202	0,194	0,206	122,68
3.2	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	4,944	5,524	3,951	4,165	3,845	77,78
3.3	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,369	0,460	0,518	0,362	0,544	147,24
3.4	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,433	0,458	0,482	0,491	0,475	109,63
2. Показники структури капіталу								
2.1	Коефіцієнт фінансування	>1	4,467	6,585	5,326	6,641	7,973	178,50
2.2	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,817	0,868	0,842	0,869	0,889	108,75
2.3	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,847	0,879	0,853	0,874	0,898	105,99
2.4	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,183	0,132	0,158	0,131	0,111	60,93
2.5	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,224	0,152	0,188	0,151	0,125	56,02
2.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,807	0,908	0,920	0,955	0,908	112,53
3. Показники стану оборотних активів								
3.1	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	3,963	2,722	2,487	4,763	2,323	58,61
3.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,958	0,986	0,984	0,993	0,987	103,09
3.3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	158518	204821	160355	191356	231567	146,08
3.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,038	0,032	0,120	0,151	0,036	93,42

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «АГРОФІРМА РОСТОК»

№ з/п	Показники	2017р.		2018р.		2019р.		2020р.		2021р.		Питома вага (Vi, %) в інтегровано-му показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	<i>Показники ліквідності</i>											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	23,53	10	69,85	10	62,96	10	136,04	10	77,27	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	17,85	10	44,55	10	38,05	10	107,69	10	44,44	10	8
2	<i>Показники ділової активності</i>											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	270,62	0	427,64	0	281,31	0	192,40	3	306,62	0	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	67,67	9	84,53	8	123,18	6	78,79	9	85,16	8	9
2.3	Період оборотності активів, днів	361,29	9	667,90	5	561,29	5	407,73	8	621,47	5	9
3	<i>Показники фінансової незалежності</i>											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	18,29	10	13,18	10	15,81	10	13,09	10	11,15	10	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	95,75	10	98,57	10	98,41	10	99,26	10	98,71	10	9
4	<i>Показники рентабельності</i>											
4.1	Рентабельність продажу, %	53,59	10	54,00	10	16,66	10	24,38	10	43,52	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	41,43	10	24,60	10	9,15	10	18,44	10	22,18	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	53,40	10	29,11	10	10,69	10	21,53	10	25,21	10	9
5	<i>Інші показники</i>											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	43,29	8	45,79	8	48,25	8	49,13	8	47,45	8	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	18,77	10	8,92	10	18,50	10	5,55	10	9,14	10	5
	<i>Інтегрований показник фінансового стану</i>	8,78		8,33		8,15		8,96		8,33		100
	<i>Рейтинг фінансового стану</i>	A		A		A		A		A		-

ДОДАТОК Д